SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 57. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 25, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го БЕРЕЗНЯ 1992. Ч. 57. РІК XCIX.

ВІДБУЛАСЯ НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ УНРАДИ

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (УІБ В.Ж.). — У суботу і неділю, 14-го і 15-го березня відбулася тут в Центрі Української Культури при церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного, Надзвичайна Сесія Української Національної Ради 10-го скликання.

Сесія почалася молитвою і коротким словом привітання Мстислава І, Патріярха Київського і всієї України. Патріярх підкреслив значення релігії в житті українського народу та звернув увагу на труднощі, серед яких відроджується наша Церква в Україні. Його слово було переплетене теплими згадками про враження та зустрічі в Україні. З великою любов'ю Патріярх говорив про релігійні почуття рідного народу, про його прагнення наблизитись до Бога, зокрема тепер, коли Україна розбудовує свою державність.

Тоді представники ветеранських організацій урочисто внесли прапори.

Сесією проводив проф. Михайло Воскобійник, голова Української Національної Ради, який у своєму слові „ДЦ УНР на шляху до здійснення найвищої форми консолідації української нації" вказав на факт поглибленої активности ДЦ УНР у світі та на поширення контактів і спільних акцій з Україною. Він підкреслив, що сучасна Україна устами Президента Леоніда Кравчука піднесла ідею консолідації української нації як основної підстави для застосування реальної політики, опертої на власні сили України. Ця політика уможливила приїзд і присутність на Сесії достойних гостей з України — депутатів Лариси Скорик і Михайла Гришка, члена Президії Верховної Ради та голови комісії самоврядування. Голова закінчив своє слово могутнім закликом: „Станьмо і ми всеціло на допомогу сучасному проводові України, бо він єдина надія утримати незалежність! Це потужна моральна сила проти недругів".

На сесії прочитано привіт від Митрополита Української Католицької Церкви Стефана Сулика.

Достойні гості з України депутати Лариса Скорик і Михайло Гришко, передали привіти для членів Надзвичайної Сесії від Президента і Верховної Ради України. Вони говорили про велику радість в країні та про потребу орієнтації на існуючу сформовану державну структуру України, а саме на теперішнього Президента України, на Верховну Раду, на Уряд України та на патріотичну організацію Народного Руху, які і розбудовують, і скріплюють державні структури України.

Ранішню сесію закінчено доповіддю „75-ліття Центральної Ради УНР" д-ра Любомира Винара, голови Академічної Ради при Уряді УНР в екзилі. Доповідач проаналізував ґенезу і розвиток Центральної Ради в контексті побудови Української Народної Республіки — першої української демократичної держави XX сторіччя. Окрему увагу звернув він на ролю Михайла Грушевського та Симона Петлюри в державному українському будівництві, що заклали міцний фундамент для теперішнього державного відродження України.

На пополудневій сесії голов Уряду УНР в екзилі проф. Іван Самійленко обговорив „Діяльність Уряду УНР в екзилі: 1920-1948 роки". Він розповів про вихід Уряду в екзиль 21-го листопада 1920 року, про його правні основи, його діяльність на форумі Ліґи Націй у Женеві та про його політичні акції під час Другої світової війни.

„ДЦ УНР: 1948-1992, його діяльність і значення в період після Другої світової війни по сьогодні", було темою доповіді д-ра Зенона Городиського, секретаря Президії УНРади. Він звернув особливу увагу на леґітимно-правний аспект ДЦ УНР у світлі законодавства періоду 1918-1920 років та на Тимчасовий закон із 1948 року, що привів до консолідації усіх політичних партій і організацій, а зокрема до участи політичних організацій, які постали серед наших втікачів з центральних земель України. Звернув пильну увагу на крайову зовнішньополітичну діяльність ДЦ УНР та на його співпрацю з українською організованою громадою в діяспорі. Свою доповідь закінчив подіями в Україні — проголошення незалежности 24-го серпня 1991 року та референдум 1-го грудня, сказавши про їх вплив на працю ДЦ УНР, зокрема на підготову цієї Надзвичайної Сесії УНРади 10-го скликання.

Після доповідей працювали комісії Надзвичайної Сесії, а саме: правнича, деклляраційно-резолюційна, фінансова, мандатна та верифікаційна.

Увечорі в залі готелю Маріотт відбувся бенкет, на якому настрій був наскрізь піднесений і високо патріотичний. Віяло теплом глибокого внутрішнього розуміння наших завдань і нашої відданости справі України.

На бенкеті виголошено дев'ять промов. Говорив тут також і Патріярх Мстислав І про свої гіркі спогади з визвольної боротьби.

Промовляли гості з України, а також заступник постійного представника до Об'єднаних Націй Володимир Крижанісвький та представники різних організацій української діяспори. Дуже патріотично прозвучав виступ заступника голови Уряду УНР в екзилі проф. Михайла Папа ,коли він відзначив 53-ті роковини проголошення державности Карпатської України 14-го березня 1939 року, та згадав про її боротьбу за незалежність. Бенкетом проводив д-р Степан Ворох. Мистецьку програму виповнили: О. Геймур, сопрано, та скрипаль С. Кобець з Києва.

У неділю, 15-го березня члени Надзвичайної Сесії взяли участь у Святій Літургії в церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного, а згодом у Панахиді за спокій душі Тараса Шевченка.

Після Літургії відбулися молитовні відвідини цвинтаря при обителі св. Андрія Первозванного. Покладено квіти на могилах колишніх президентів УНР — Андрія Лівицького, Степана Вит-

(Закінчення на ст. 6-ій)

А. КАРАТНИЦЬКИЙ КАРТАЄ ЛЖЕПРОРОКІВ

Ню Йорк. — Відомий автор, постійний співробітник російськомовного щоденника „Новоє Русскоє Слово" Владімір Козловський у статті, поміщеній у числі газети з 20-го березня, зробив усім прислугу — Урядові З'єднаних Стейтів Америки і державам, які постали на руїні колишнього Совєтського Союзу, зреферувавши та скоментувавши англомовну статтю Адріяна Каратницького.

Він говорить про лжепророків, які спочатку зловрадно розписувались про „неуспішний" конфлікт ЗСА і їхніх альянтів з Іраком, передбачували, що арабський світ повстане проти Заходу і стане по стороні іракського диктатора Саддама Гуссейна, що Америка втратить у війні з Іраком десятки тисяч вояків убитими і пораненими та вимальовувати інші жахи, наводячи страх на пересічного американського громадянина. На цю тему було надруковано десятки глумливих статтей, а після перемоги альянтських армій над іракськими військами ця тема почала зникати зі сторінок преси і „забуватися". Найбільше написувались на цю тему Джудіт Кішпер, Едвард Луттвак й інші.

Лжепророки однак зі встиду перед спільнотою не замовкли і не заховались у свої джунґлі. Вони тепер знову виступають на сторінках газет і журналів, беруть участь в панелях на телевізії, змінили тільки тактику і тему. Про це пише Адріян Каратницький у статті надрукованій тількищо в журналі „Фрідом Рів'ю", який видає „Дім Свободи".

Каратницький, який працює асистентом президента найбільшої в Америці робітничої профспілки АЕФ-СІО Лейна Кіркленда, зараховує до найбільш однобічних аналітиків совєтської і пісслясовєтської проблематики двох професорів — Джеррі Гафа з університету Дюк і Стівена Когена з Принстонського університету. Як пригадує Каратницький, Гаф напередодні серпневого путчу систематично піддавав гострій критиці Боріса Єльцина, кажучи, що у „нього фашистське забарвлення".

В статті надрукованій зимою 1989 року в авторитетному журналі „Форейн Афферс", Гаф заявляв, що „ми (тобто американці) забагато переоцінюємо силу консерватистів в СССР". Він передбачував поліпшення економічного стану в СССР і належне місце в історії для Міхаїла Ґорбачова.

Минуло точно два роки часу і ані одно з передбачень Гафа не сповнилось. Змінилась, очевидно, ситуація й економіка, але не так, як він передбачував. Як пише Каратницький, Гаф отримав велику допомогу від різних „фондів" на студії совєтології. Студії закінчилися тим, що коли совєтські війська вбивали литовців на вулицях Вільнюса, Гаф приймав в себе совєтських „спеціялістів" від „національностевої політики", які називали президента Литви Ляндсберґіса „новим Саддамом Гуссейном".

А. Каратницький відтак дає повну характеристику Стівена Когена, який „авансував" у своїй „совєтології" і часом навіть дораджував президентові Джорджеві Бушеві. Не дивно, отже, що промова Буша в Києві відзначалась когенівськими оцінками, я якій він два тижні до путчу закликав українців залишатися під владою Москви. Коли з порадою нічого не вийшло і Україна проголосила акт незалежности, Коген почав активно виступати, щоб Адміністрація Буша не визнавала України. Можливо Коген навіть не здогадувався, що Білий Дім орієнтується скорше на оцінки Ричарда Пайпса і Збіґнєва Бжезінського у справі підсовєтської політики.

Тепер, коли Ніксон й інші закликають Буша допомогти Єльцинові і країнам СНД упорядкувати їхні економічні справи, Коген заговорив про „розтрачування грошей" Урядом ЗСА, щоб таким способом настророжити громадян ЗСА.

Ю. МУШКЕТИК В НЮАРКУ

Нюарк, Н.Дж. — Місцевий відділ Української Американської Координаційної Ради влаштовує доповідь голови Спілки Письменників України Юрія Мушкетика на тему „Роля Спілки Письменників України у формуванні 'Руху' та у відродженні самостійної держави". Доповідь відбудеться у п'ятницю, 27-го березня, о год. 7-ій вечора в залі церкви св. Івана Хрестителя, Сенфордав. в Нюарку. Після доповіді — запити і дискусія. Будуть запропоновані перекуска з вином.

Критикують проросійську лінію

Джерзі Сити, Н. Дж. — Німецький щоденник „Зюддойче Цайтунг" написав в числі з 4-го лютого проросійську статтю „Небажаний гість з Києва", на яку гостро відповів в числі з 7/8-го березня тої ж газети д-р Вольфґанґ Цайтлер, директор баварського міністерства культури, науки, мистецтва і стислих наук, який рівночасно є тепер координатором культурних зв'язків між Україною а Баварією.

Д-р В. Цайтлер гостро виступає проти проросійських тенденцій баварської преси, а зокрема проти закидів у сторону президента України Леоніда Кравчука, що він буцімто своїми заявами та потягненнями шкодить СНД та обнижує вартість такого зв'язку. Автор допису стверджує, що успіхові СНД шкодить не Л. Кравчук, а саме Росія і її економічна політика, якою вона не дає розвинутися Україні. Д-р В. Цайтлер спростовує також фальшиве підозріння баварської преси, що Україна стремить до творення власної армії, а нічого не подає про те, що на ділі армія редукується на 2/3 того, що було досі. При тому, завважує д-р В. Цайтлер, досі не відомо, щоб таке саме зменшення армії проводилося в Росії.

ФЕСТИВАЛЬ В АРТС ЦЕНТРІ

Голмдел, Н.Дж. — Український Фестивальний Комітет запрошує на Український Фестиваль ЗСА, який відбудеться у суботу, 20-го червня, в Ґарден Стейт Артс Центрі в Голмдел, Н.Дж. В програмі — спортові турніри, мистецькі виставки, Молебень, програма на площі, концерт та продаж українських страв. Після фестивалю — вечірня забава в готелі Рамада, Іст Ганover, Н.Дж. За квитками слід звертатися до Ярослава Івахова (908) 369-5164,у справі інформацій — до Оксани Кордуби (908) 933-5614.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Російської федерації Андрєй Козирєв, перебуваючи з офіційною візитою в Японії, заявив, що його країна потребує великої фінансової допомоги з боку японського уряду. Ця допомога, на думку Козирєва, дозволить зміцнити демократичні тенденції в Росії і відіграти вирішальну ролю у поверненні Японії декількох островів Курильської мережі, захоплених колишнім Совєтським Союзом наприкінці Другої світової війни.

В НЕДІЛЮ, 22-ГО БЕРЕЗНЯ, курдські бойовики продовжували збройні сутички з урядовими турецькими військами в районі селища Сізр на південному сході країни. У дводенних боях вже вбито понад 40 осіб і стільки ж ранено. Недільна демонстрація курдів в місті Нусайбін також переросла в сутички з властями, у висліді вбито 10 і ранено 20 осіб. Турецький уряд вважає, що в дестабілізації становища в цьому реґіоні безпосередньо є зацікавлені Сирія й Ірак.

ДВОЄ КОЛИШНІХ працівників італійського банку Національ дель Ляворно визнали себе винними в тому, що незаконно надали 5 міл. дол. для Іраку у формі довготривалого кредиту. В червні вони і ще троє працівників банку свідчитимуть на судовому процесі над керівником банківської філії Кристофером Дроґулом. Гроші до Іраку надходили з 1985 до 1989 року.

БЕРЛІНСЬКИЙ СУД визнав трьох колишніх членів Соціялістичної єдиної партії Німеччини колишньої Східньої Німеччини винними в розтраті народних фондів в сумі 107 міл. марок (приблизно 65 міл. дол.). Гроші було пераховано на закордонні рахунки фірми „Путнік", створеної ЦК КПСС і КҐБ в Амстердамі і Утрехті.

РОЗРЕКЛЯМОВАНИЙ китайською комуністичною пропаґандою випуск ракети з австралійським сателітом зв'язку закінчився невдачею. Ракета називалася „Великий похід" — на честь маршу Народно-визвольної армії на чолі з Мао Дзедоном. Старт передавався китайською телевізією, однак глядачі побачили тільки полум'я з-під ракети, бо сам злет не відбувся. Спостерігачі відзначають, що невдача завдала удару по космічній програмі КНР.

АВТОВА КОМПАНІЯ Порше повідомила, що її прибутки за час від 1-го серпня 1991 року до 1-го березня 1992 року зменшилися на 98 відсотків, тобто з 65 міл. до 2 міл. марок. Керівники фірми причину вбачають не тільки у загальному економічному спаді, але також у тому, що внутрішній німецький ринок переповнений більш дешевими японськими спортовими автами.

В НЕДІЛЮ, 22-ГО БЕРЕЗНЯ, в Каїрі відбулася зустріч міністрів закордонних справ Ліґи арабських країн, на якій вони виступили проти запланованих Радою безпеки ООН санкцій щодо Лібії. Лібійське радіо також виступило із заявою, в якій сказано, що Каддафі „зіґнорує будь-які санкції".

В АМЕРИЦІ

РІК ПІСЛЯ ТОГО, ЯК економісти Білого Дому передбачували надвишку державного бюджету вже в половині 1990-их років, сьогодні ці самі економісти говорять вже не про надвишку, а про 200 біл. дол. дефіцит і то вже у 1996 році. Передбачення Конґресового бюра бюджету є ще більш застрашуючими, бо кажуть, що цьогорічний дефіцит вже виноситиме 368 біл. дол. Правда, в наступних кількох роках дефіцит зменшиться, але вже у 2002 році досягне 423 біл. дол. Економісти Конґресового бюра бюджету твердять, що найбільшим середником, який впливає на такий швидкий ріст дефіциту, є застрашуючо швидкий та постійний ріст державних видатків на покриття коштів охорони здоров'я.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ЗМАГАННЯ між претендентами на номінацію у президентських виборах продовжуються із зростаючими особистими атаками. Билл Клінтон гостро атакує колишнього губернатора Каліфорнії Едмунда Джері Бравна, користаючись підтримкою деяких демократичних політиків, профспілок і окремих організацій. Він одначе на своїх виступах минулої суботи і неділі не обмежився до свого партійного конкурента, але накинувся також на президента Джорджа Буша. Виступаючи перед нюйоркською жидівською громадою, Клінтон гостро виступив проти політики Уряду стосовно Ізраїля та запевнив присутніх, що, ставши президентом, змінить цю політику. Виступаючи на конференції учительської профспілки, Б. Клінтон скритикував політику Дж. Буша коли йдеться про американське шкільництво та приобіцяв, що, ставши президентом, зробить американські школи найкращими у світі. Політичні аналітики підкреслюють, що обіцянки Б. Клінтона не мають в собі жодних конкретних плянів і тому є нічим іншим, як звичайною передвиборчою пропаґандою.

МИНУЛОЇ СУБОТИ і неділі, 21-го і 22-го березня, у Вашінґтоні вели переговори президент Джордж Буш і німецький канцлер Гельмут Коль, які у великій мірі зосереджувались на світовому узгодженні про обниження торговельних перепон. На пресовій конференції обидва лідери висловили свої оптимістичні сподівання, що договір між 108 країнами про торговельну співпрацю таки дійде до успішного заключення у половині квітня. Одначе офіційні урядові чинники кажуть, що затримка цього договору є зі сторони німецького канцлера, який не надто спішиться щоби переконати інші европейські країни не давати субсидій своїм фармерам, чого домагаються ЗСА, Канада і Австралія.

З АМЕРИКИ ДО ІЗРАЇЛЯ вислано групу військових спеціялістів, які мають перевірити правдивість тих вісток, що появилися на сторінках американських газет про продаж отриманих від ЗСА технічних частин для ракет типу „Пейтрійот" Китаєві. Ізраїльські власті дальше твердять, що ці чутки це звичайні наклепи, тому не роблять американським експертам жодних перепон у їхній перевірочній праці, заявляючи, „ми не маємо нічого до заховання".

Г. КОЛЬ ВІДДЯЧУЄТЬСЯ РОСІЇ ЗА ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Бонн, Німеччина. — Аґенство Ассошіейтед Пресс інформує, що канцлер німецького уряду Гельмут Коль, який недавно був гостем президента З'єднаних Стейтів Америки, вийшов з несподіваною і контроверсійною пропозицією, щоб президент Російської федерації Боріс Єльцин взяв участь у зустрічі „великої сімки", яка відбудеться цього разу в липні в Німеччині у баварській столиці Мюнхені.

Віддячуючись Росії за об'єднання Німеччини, хоч воно правда не наступило за владування Єльцина і дякувати він повинен колишньому президентові СССР Міхаїлові Ґорбачову, Г. Коль заявив: „я пропоную, щоб Борис Єльцин брав участь у мюнхенських нарадах сімох індустріяльних держав, правда, треба буде ще устійнити в якому характері", — заявив канцлер кореспондентам. Він підкреслив, що економічні проблеми в Росії і колишніх республіках СССР будуть предметом розмов учасників конференції, але на наради канцлер запропонував запросити тільки одного Єльцина, який нібито репрезентує цілий колишній простір Совєтського Союзу. Інших президентів і голів урядів канцлер Коль навіть не згадав, а новопосталі країни СНД систематично називав „республіками" так ніби нічого на Сході не змінилося, змінився тільки уряд в Кремлі і замість комуністичного тирана там сидить тепер „демократ" Єльцин — кажуть деякі спостерігачі.

Німецькі газети, зокрема мюнхенська „Зддойче Цайтунг" і „Франкфуртер Альґемайне Цайтунг", назвали політику канцлера Г. Коля у відношенні до самостійних держав, колишніх республік СССР, каригідною і несправедливою. Вони пригадують, що німецька федеральна політика зовсім не переформувалась. Минулого року в такій же конференції брав участь М. Ґорбачов і Г. Коль підтримував усією силою ідею його участи. Сьогодні ситуація повторяється, а змінилися тільки особи на кремлівському троні. Г. Коль, продовжуючи вести проросійську лінію в політиці, повторяє за іншими російську пропаґанду про те, що, мовляв, Єльцин перебрав спадкоємство колишнього СССР і як такий повинен брати участь в нарадах „великої сімки".

Очевидно, усі ці справи канцлер Г. Коль узгіднив з президентом ЗСА Джорджем Бушем і він до цього цілком відкрито признається. Крім того Коль телефонував до Єльцина і в телефонічній розмові заторкнув не тільки справу конференції, але також атомної зброї, бо канцлера „дуже турбує велика кількість атомової і хемічної зброї на територіях колишніх республік".

Виглядає, — пише „Франкфуртер Альґемайне Цайтунг", що Коль більше довіряє Росії, як, наприклад, Україні, Казахстанові та іншим, які хочуть роззброюватись, позбуваються атомової зброї так нібито Росія є найбільш безпечною і надійною для західнього світу.

Канцлер Коль страшить колишні республіки стриманням економічної допомоги для них, як покажеться, що вони приховують атомову зброю, „власність колишнього СССР, а тепер Росії".

Деякі німецькі аналітики у зв'язку з цим заявили, що канцлер „будує свою східню політику на застрашуванні і на хлібі, так нібито народи, які прагнуть свободи і за цю свободу змагалися десятиріччями, боролися лише за матеріяльні відпадки Заходу".

П. Б'юкенен повертає вогонь в сторону демократів

Ню Йорк. — Колишній президент-республіканець Ричард Ніксон прийняв у своєму нюджерзькому домі в містечку Вудкліф Лейк консервативного публіциста Патрика Б'юкенена, який висунув свою кандидатуру на президента від Республіканської партії. Їх розмова тривала понад годину, і колишній президент запропонував П. Б'юкененові припинити боротьбу з президентом Бушем до первинних виборів у Каліфорнії, які відбудуться 2-го червня. Р. Ніксон також радив Б'юкененові перенести вогонь передвиборчої критики з президента Буша на губернатора Аркенсо Билла Клінтона, який лідирує у боротьбі за право стати кандидатом Демократичної партії на пост президента.

„Я завжди прислуховувався до думки президента Ніксона, але покищо не плянную припиняти боротьбу з Бушем", — сказав Б'юкенен журналістам після розмови зі своїм колишнім зверхником. „Де в чому я погоджуюся з Б'юкененом, де в чому, — прокоментував їх розмову Ніксон. — Так було і в той час, коли ми працювали разом. У політиці можна помилятися. У політиці не можна лише одного — бути ідіотом. А Пат Б'юкенен не є ідіотом".

Б'юкенен став асистентом Ніксона у 1966 році — два роки перед перемогою Ніксона у президентських виборах. Від 1968 до 1974 року, які Ніксон провів у Білому Домі, Б'юкенен писав промови президентові і був серед його найближчих дорадників. Б'юкенен залишив Білий Дім вже після того, як Ніксон зрезиґнував з посту президента в результаті Вотерґейтського скандалу. Минулої суботи, після зустрічі з колишнім босом у Вудкліфт Лейку, Б'юкенен сказав, що „приділить Клінтонові більше уваги", ніж досі.

Відбудеться концерт студентів в УІА

Ню Йорк. — Тут у суботу, 28-го березня, в Українському Інституті Америки відбудеться студентський концерт, в якому виступлять Вікторія Корчинська-Коґан, Калина Чолґан, Віктор Марків, Тарас Криса, Борис Скальський, Петро Криса та Олександер Слободяник-мол.

Концерт відбудеться в серії „Музика в Інституті", початок о год. 8-ій вечора. Вступ — 10 дол., сеньйори — 5 дол., для студентів вступ вільний.

Квитки можна замовити у екзекутивного директора УІА Андрія Пащука, тел. (212) 772-2884 або (212) 288-8660. Чеки слід виписувати на UIA — MATI, 2 East 79th Street, New York, N.Y.10023.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Прохолодження приязні Америки й Ізраїля

Від самого початку проголошення Ізраїлем державности на території Палестини під британською владою у 1949 році — Америка була ввесь час опікуном і спонзором ізраїльської держави. Склалося на це декілька обставин. Велика закліматизована в Америці жидівська громада з її величезними впливами у світі торгівлі і фінансів Америки. Був час, коли в одній дільниці Бруклин у Ню Йорку було більше жидів, як в цілому Ізраїлі. Ізраїль був єдиною демократичною державою на Близькому Сході наче природною запорою реалізації півмітичного заповіту Петра Першого — здобути шлях Індійського океану і до Індії. У трьох ізраїльсько-арабських війнах маленький Ізраїль зачудував світ і заімпонував організацією своєї армії, хистом її полководців та хоробрістю вояків.

Але за останнього півсторіччя багато дечого змінилося. Зросло значення арабського світу, особливо як найбагатшого у світі злоххя ропи. Зросла конечність Америки зберігати добрі зв'язки з арабськими країнами зорієнтованими на Захід, як Єгипет, Марокко, Туніс, Савдійська Арабія, Емірати, Йорданія. Водночас відпало геополітичне положення Ізраїля, бо з упадком комунізму і розвалом імперії відпала потенціяльна загроза Москви до Індії.

Переломовим пунктом стала війна проти Іраку. Стрижнем 28-членної міжнародної коаліції проти Іраку були арабські держави із Савдійською Арабією та Єгиптом у проводі. Стало неможливою річчю далі толерування окупацій арабських земель від 1967 року та ще й брутальну поведінку з тамошніми арабами. У висліді десяти „паломництв” державного секретаря Джеймса Бейкера від червня минулого року вдалося зліпити міжнародну мирову конференцію Ізраїля, арабських країн палестинців, арабських мешканців Ізраїля і їхніх земляків поза Ізраїлем, головно в Йорданії та країнах північної Африки. Але насправді ті народи не пішли кроком уперед, бо завжди під різними формальними притоками саботував їх Ізраїль зі своїм непоступливим прем'єром Іцаком Шаміром. Ортодоксійні релігійні фанатики, які принципово були проти будь-яких розмов з арабами — виступили з коаліційного уряду Шаміра, який розписав нові вибори. Але водночас, щоб підмурувати свою надщерблену популярність — Шамір звернувся до Америки з просьбою дати державну ґарантію на 10-більйонову банкову позичку потрібну Ізраїлеві для приміщення й загосподарювання 600,000 жидівських імігрантів, прибулих з Росії, України й Етопії. Відповідь Уряду Буша була ясна:передумовою розмов на тему ґарантії банкової позички мусить бути відмова, що ізраїльський уряд не продовжуватиме будувати жидівські оселі на окупованих арабських землях, себто на правобережжі ріки Йордану і на смузі Ґази. Іцак Шамір і його однодумці обурилися: як-то Америка може втручатися до їхньої внутрішньої політики? Велике й метушливе ізраїльське „лаббі” у Конґресі, високоплатні адвокати із знайомствами з сенаторами і конгресменами вплинули на Конґрес виготовити компромісовий проект призначення державної ґарантії на меншу суму із зм'якшенням предумови щодо заборони будувати ізраїльські оселі на окупованих арабських землях. Президент Буш той проект відкинув саме тому, що було в ньому „забагато щілин”, щоб можна було перевести дальшу колонізацію арабських земель.

Уряд Іцака Шаміра не хоче віддати окуповані арабські землі в заміну за визнання державности Ізраїля. Він не хоче дати автономії окупованим землям і не хоче звільнити сотні в'язнених арабів. І сердиться, що не може дістати від Америки грошей на ведення такої політики супроти арабів, яка ввесь арабський світ змобілізувала би — проти Америки. Аж надто немудра політика, шита яскравими нитками — ароґанції супроти опікуна і спонзора, який традиційно дає Ізраїлеві щорічно найвищу допомогу в сумі 3 біл. дол. Така аномалія не може вічно тривати. Ще президент Буш і державний секретар у цій справі праві і послідовні. Треба сподіватися, що в Ізраїлі знайдуться розсудливі діячі, які зрозуміють, що ЗСА можуть обійтись без Ізраїля, але Ізраїлеві оточеному арабським морем — самогубно робити собі ворога з Америки.

Ярина Мирна

„АЗБУЧНА ВІЙНА” ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

II

Я зумисне не наводила суржика українсько-англійського — думаю, всі ми і так знаємо його, а натомість забрала вашу увагу на приклади русизмів, бо багато з молоді, не знаючи російської мови, переконані, що говорять набагато „чистіше”, ніж мешканці Полтавщини. До речі, цей список можна було б продовжувати і продовжувати, особливо, коли долучити слова-суржика з України, це всі знають, і нічого нового я тут не відкриваю. Але неупереджений читач помітить, що моя стаття і не претендує на „мовну інвективу”, я пишу її радше з огляду етичного.

Отож, повернімось знову до правопису. З причини такої розхитаности у нашому письмі і мові тут, в Америці, я ратувала б за те, щоб усі користувались правописом, підготованим Інститутом Мовознавства ім. Потебні АН 1990 року у Києві. Ратувала б, якби не було з цим правописом ще більше мороки, ніж будь з яким. Щоправда, він має деякі суттєві зміни. Деякі нововведення відчутні: реабілітовано літеру Ґ, знову запроваджено кличний відмінок, змінено дещо у правилах вживання апострофа (хоч багатьом невтямки остання зміна, властиво її логіка), узаконено ще кілька нових положень. Але каменем спотикання стало нововведення, яке полягає в українізації власних назв іншомовного походження.

В українській мові існує правило, за яким після приголосних в особових іменах і географічних назвах, а також у похідних прикметниках перед наступним приголосним і в кінці слова пишеться і: Едіндурґ, Кріт, Тіціан, Ціцерон, Шіллер. Раніше кожен школяр назвав би вам 13 винятків з цього правила: Америка, Антарктида, Арктика, Атлантика, Африка, Балтика, Великобританія, Париж, Рига, Рим, Єгипет, Єрусалим, Палестина. В останньому виданні правопису до них додається ще 24 слова. Вашінґтон, Чікаґо, Чілі та деякі інші назви за найновішими правописними правилами потрібно писати також з літерою и: Вашинґтон, Чикаґо, Чилі, Чинґисхан, Мічиґан, Бразилія. Не буду перераховувати тут усіх винятків, за рештою ви можете звернутись до „Українського правопису” (Київ, „Наукова думка”, 1990). Принагідно скажу, що у словнику Г. Голоскевича подібні слова пишуться так, як вони насправді вимовляються: Богдановіч, Дубровнік, Паґаніні, Ґлінка, Сімбірськ. Виходить, Г. Голоскевич не так боявся зросійщення, як сучасна правописна комісія. Реакція на нововведення була блискавичною. Люди почали писати листи в газети, в мовознавчі і педагогічні видання. У Львові відбулося засідання мовознавчої комісії та комісії всесвітньої літератури НТШ, де у виступах критикувались граматичні зміни. „Літературна Україна” подала кілька критичних матеріялів редакторів, видавців щодо реформ правопису, газета „Освіта” надрукувала статтю Т. Щітківської, яка називалась „Азбучна війна”, та сама, про яку я згадувала на початку. Погляд і наставлення Т. Щітківської віддзеркалює думку багатьох: „Штучно змінювати усталену термінологію, та ще й усупереч Закону про мови, як це зроблено у новому правописі, — це просто далеко від науки, це, застосовуючи юридичну термінологію, — кримінал. У мові оригіналу звучить Bratislava,а згідно з третім виданням мусимо писати Братислава, відповідно Madrid — Мадрид, Sicilia — Сицилія. ... Укладачам правопису в одних англійських словах більше чується и (Флорида, Чикаго, Вашинґтон), в інших — і („Дейлі Телеграф енд Морнінг Пост”, Сан-Франціско, Берінг, Бірмінгем, Піттсбург тощо). Наслідок — плутанина. Написання Вашінґтон, Чікаго, Чілі відповідає загальним принципам транскрипції, ви робленим Міжнародною фонетичною асоціяцією. І хуторянство тут ні до чого”. (Хоч літера ґ вже введена в Україні, текст, що тут цитується, ще не має її через те, що поліграфічна база така стара і немічна, що поліграфісти просто не здатні залучити цю літеру до свого „арсеналу” — Я. М.).

Я дуже поверхово торкнулася реформ правопису, деякі зміни я зовсім не згадала, про половинчастість деяких нововведень також не говорю, бо це вже тема більш мовознавча. Мені здається, що, наприклад, правила вживання літери ґ є неповними, дещо компромісними, ніякі зміни не торкнули звук th, через який існує стільки непорозумінь між українцями з України і діяспорою. Правопис лишає в силі правило, згідно з яким ми передаємо цей звук залежно від того, як узвичаєне слово у мові: ефір, арифметика, кафедра, логарифм пафос, міф; але ортодокс, теорія, театр, бібліотека. Та, повторюю, це справа фахівців, я лише діткнулася до кількох больових точок українських правописів, навколо яких ведуться баталії. Досить сказати, що новий правопис не прийнятий в Україні „чорноробами мови”, людьми, для яких мова є повсякденною роботою. І хоч Держкомпреси УССР два роки тому видав наказ про перехід на новий правопис, газети і журнали переважно друкуються старим правописом, диктори радіо і телебачення вимовляють по-старому. Так що „азбучна війна триває”. Єдину зміну я покищо побачила в тім, що Вячеслав Чорновіл почав підписуватись за но-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Д-р Юліян Мовчан

„ЛІКАРСЬКИЙ ЗБІРНИК” ЗНОВУ ВІДНОВЛЕНО

I

І так, після 52-ох років вимушеного припинення діяльности Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові, Лікарська комісія НТШ знову відновила видання цінного своїм змістом „Лікарського збірника”. Він появився у Львові наприкінці минулого року як „Нова серія, том І”, на 136-ти сторінках у чепурному виданні.

Звичайно в нормальних умовах існування незалежної держави поява лікарського чи будь-якого іншого професійно-наукового збірника не є аж такою великою подією аби її надавати аж дуже великого значіння. На жаль, в умовах української дійсности, коли йшлося не тільки про видання книжок рідною мовою, але й про „бути чи не бути” українському народові, як нації, видання такого роду наукового збірника і має своє особливе значіння, якого аж ніяк не можна недооцінити. В передовій статті редакційної колеґії збірника про це читаємо таке:

„Перший том ‘Лікарського збірника’ вийшов у Львові в 1898 році як спеціяльний окремий випуск „Збірника математично-природничої лікарської секції НТШ”. У редакційній перед мові цього збірника зазначалося, що „...у перший раз появляються в рускій (тобто, українській — Ред.) мові фахові розвідки з лікарської справи, зібрані разом в одну книжку... Наша мова лише тоді зможе здобути собі відповідне і гідне становище, коли вона розвинеться настільки, щоб могти стати поруч з передовими мовами інших народів. Мусимо виробити відповідну термінологію, використати все багатство рідної словні”...

І в наслідок наступних років українських національно-визвольних змагань — включно з парою років існування української державної незалежности та наступних десять років українізації, наша мова, як відомо, досягла такого рівня, що нею без труднощів можна було писати все, що тільки можливо — і науково-медичні праці, і праці індустріяльно-технічного характеру, і т. д.

Але брутальний окупант також не спав... Не занехаявши варварської мети — за всяку ціну переварювати в своєму „общеросійському котьолку” всі поневолені народи, а український народ — зокрема, він, все робив аби в своїй імперії виелімінувати українську мову. Дійшло вже було до того, що в деяких українських містах, вже не залишилося жодної української школи. І тому, як пишуть редактори „Лікарського збірника”, „наша діяльність відновлюється в період, коли країна доведена до глибокої політичної, економічної, екологічної та духової кризи, а український народ — до грані зникнення як нації. У кризовому стані знаходиться охорона здоров'я... І зараз, наприкінці XX століття, нас продовжують хвилювати ті ж самі проблеми, які ми намагалися вирішити ще в кінці минулого віку. Знову потрібно доказувати багатьом нашим землякам, нашим сусідам і т. д., що українською мовою можна писати наукові медичні праці, видавати монографії та підручники, навчати лікарів та провадити медичні форуми. Знову перед НТШ стоїть завдання розвитку української науки і культури, а в багатьох аспектах — їх. відродження, відновлення історичної правди, повернення забутих імен”.

І якщо судити за змістом статтей відновленого „Лікарського збірника”, його видавці та редактори досить добре впорюються із своїм завданням. Незалежно від того, яку тему чи проблему автори висвітлювали у своїх наукових статтях, вони, як видно, не мали труднощів щодо підшукання відповідної української термінології для висвітлення навіть найскладніших наукових питань.

Збірник присвячується 130-ій річниці з дня народження фундатора української медичної науки в Галичині — довголітнього голови Лікарської Комісії НТШ — доктора Євгена Озаркевича (1861—1916). Це він був засновником першого українського наукового видання „Львівського збірника” в 1898 році у своїй статті „Євген Озаркевич — фундатор української медичної науки в Галичині” проф. Ярослав Ганіткевич оповідає про такий цікавий факт про нашого славного лікаря.

Закінчення буде.

Ірина Дибко-Филипчак

Пригадались 30 і д-р Р. Осінчук

Перегортають спогади сторінки життя, записані багатогранними подіями. Але серед багатьох подій інколи лиш одна стає мов на яву, особливо, коли вона змістом своїм затривожила увагу й почування всього народу в Україні й тут. Тоді й люди, які брали участь в темі про трагедію, їхні слова турботного хвилювання, оживають. Ось чую слова д-ра Романа Осінчука наче б вчора, а це було шість років тому. Так, наближається — ось за рогом вже — шоста річниця жахливої вістки про трагедію в Чорнобилі. До речі, це у нас — поза межами Батьківщини — річниця, в Україні це щоденниця... Адже наслідки її віч-на-віч зустрічають і будуть, хто зна скільки ще поколінь, зустрічати це потворне жахіття. Чи ж мало є вже маркантних явищ занедужань, спричинених трагедією в Чорнобилі?!. Але слід мені пояснити, чому саме д-р Осінчук (хоч нині вже, на жаль, не серед нас) виринає так виразно у спогадах, що переплелися з подією в Чорнобилі.

Повертаються думки в той день, коли в неділю, 27-го квітня, ми вперше почули у вістках в радіо, що 26-го трапилася трагічна подія в Чорнобилі. Не було людини, яка не була б свідома наслідків радіяції, щоб не пережила тої вістки до глибин душі у безпорадній розпуці. В полоні досади не було іншої теми, як про ще одну, чи не найжорстокішу, трагедію нашого народу. Церкви переповнені вщерть, правилися Молебні за долю народу на нашій батьківщині. Бо що ж іншого могли ми тоді? Бож не тільки океан розділяв нас, а заvіса; ще дуже залізна завіса стерегла, щоб світ,як і в тридцяті роки, не довідався правди в подробицях.

Невдовзі почали появлятися в газетах оголошення про доповіді знавців того роду науки, що пояснять докладніше катастрофу в Чорнобилі й наслідки її в майбутньому. Саме така доповідь чи й доповіді, читаємо, мають відбутися з рамени Об'єднання Українських Інженерів, в Українському Інституті. Ми спішимо. Там зустрічаємо, як і завжди перед тим д-ра Романа Осінчука й інших докторів світу медицини. В них очевидна стурбованість, бо чи не у найдокладніших тонкощах, під ту пору, були їм відомі наслідки радіяції, ще й того роду потужности, що в Чорнобилі.

Привітавши мене таким знайомим мені „цілюю руку”, д-р Осінчук подаючи руку Борисові, нашвидку питає:

— Колеґо Филипчак, що ви на це? Що буде? Від того Чорнобиля мені вже в очах почорніло!

— А кого то з нас не болить, колеґо Осінчук. Чи ви довідалися щось більше?

— Та нічого, що в радіо чи у будь-яких вістках американської „мідії” почуєш...

— Ходім, колеґо Осінчук, може сьогодні довідаємося докладніше про справи.

Доповідач інженер читав добре опрацьовану тему про приблизні міркування причини, що із-за неї стався вибух на нуклеарній станції Чорнобиля. Обґрунтовував пояснення наукою інженерії. Коли ж тема пройшла про кількість вбитих працівників під час вибуху й після нього, д-р Осінчук глянув в нашу сторону наче вражений стрілою. Не чекаючи закінчення доповіді, заперечливо похитував головою, він не погоджувався з кількістю 30. Тому зразу, в час запитів на тему прослуханого, встав і доказував неправильність числа 30:

— Та це хіба насмішка якась над тою трагедією, що її зменшили до розмірів...30! Звідки така кількість взялася у доповіді?

Відтак д-р Осінчук доказував логічно й математично недоречність числа 30. Доповідач пояснив, що те число дісталось достовірними дорогами: радіом, телебаченням, статтями московської „Правди” і врешті з твердження самого Ґорбачова.

Ось так було тоді. Ясно, що відповідь доповідача далеко не вдоволила д-ра Осінчука, ані всіх нас, хто поділяв заперечення числа 30. Але нерішеність ще була очевидна — були, в сумнівів полоні, присутні на залі.

Ще довго говорили „колеґи” на цю тему по закінченні доповідей. Говорили й тоді, коли 82-ий Відділ СУА в Ню Йорку попросив д-ра Осінчука з доповіддю саме на тему жаху в Чорнобилі. Як палко обстоював д-р Осінчук свої підсумки і розмір величі трагедії, як до болю переживав, як наголошував нашу важливість в заперечуванні приколисування народів й нас, поза межами України, числом 30... Він доказував, що прийде час і ми довідаємося, що таки його число, на жаль (!), буде правильним. Він доказував приблизність кількости вбитих в сотках, а дальші наслідки в тисячах.

Не раз ми згадували з Борисом слова д-ра Осінчука, згадували завзяття його в передаванні такого трагізму, що повинно кликати голосом розпуки до совісті народів світу і Америки, бож тільки де-не-де почали звітувати про трагедію нашу, називаючи правильно нашу землю — Україною. Ось, яка була ціна

(Закінчення на стор. 5-ій)

Володимир Жила

ВКЛАД УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО СВІТУ НА ПІДНЕСЕННІ

II

І так, „коли благодать у ‘Слові’ Іларіона, як пише автор, — представлена у вигляді індивідуалізованої співдії у свідомості повної відповідальности за рішення, то в критичного Нестора у його ‘Повісті’ з її гострим засудженням дохристиянського життя Володимира, вона подана радше як вияв невідомих шляхів Божих: ‘якщо раніш іноді в несвідомості і згрішив (Володимир), то пізніше відзначався покаянням і милостинею’”. Після охрищення Володимир жив і діяв ще повних 27 років і всі ці роки провів у благодаті, хоча християнство прийняв уже в зформульованому віці. Це, як слушно стверджує автор, рідкісний приклад дії благодаті „на нового Савла-Павла чи св. Августина”. Стаття багата на подібні приклади також в „Поученні” Мономаха. Тут ідеал справедливости володаря знову не є наслідком його філософсько-містичного розуміння світу, а вірніше дії молитви у розпачі і сумніві, у жаху непевности при виборі найкращої розв'язки у важкій ситуації”.

Рівно ж у „Слові о полку Ігоревім” проведена в мистецький спосіб „межа між індивідуальними вартостями князів, зокрема хоробрістю й ініціятивністю та ідеалом загального добра, захитаного їхньою честолюбивістю”. Не менш чітко змальований і патріотизм у „Слові”, що, як стверджує Янів, лежить „не тільки в ідеалі святости спільної спадщини-території, землі, але й в співчутті до людей, що цю землю заселюють: земля вічна — і її треба зберігати, як підставу добробуту поколінь, але ж не байдужа доля покоління, що в даний час терпить — страждає через нерозвагу”.

Автор обговорює також і „ідеал соціяльної справедливости”, який показаний не тільки на прикладі князів, але і при описі грабіжницького нападу половців, як кара за братню ненависть, сварки, наклепи, кровопролиття (очевидно тут мова про міжособиці); а крім цього, за прелюбодійство та кривоприсягу. Не призабув В. Янів і дещо сказати про ідеал християнської родини. Він змалював його з усіма чеснотами та старовинними ритуалами, як пряме протиставлення „кривавим міжусобицям із гострим засудженням крамольників, як зрадників і злочинців”.

Ідеал української людини в основному змальовано короткими, але яскравими прикладами з минулого. Для підведення підсумків використано блискучий посмертний профіль великого князя Ізяслава з Нестерового опису його смерти й похорону. Опис цей звучить щось на зразок похвали та робить враження мозаїкового зображення окремих чеснот, які найбільше припали до вподоби сучасникам.

Таким чином ідеал української людини є категорією історичною. Протягом віків він багато залежав від особливих окремих епох, від змісту діяльности і переживання людини. Але цікаво те, що не міняючись, він зчасом набирав повніших і яскравіших якостей і рис.

Стаття Володимира Янева — цікаве й цінне дослідження. Воно повнокровне і навіть монолітне у змалюванні ідеалу української людини. Вартість цієї праці лежить не стільки у формальній організації матеріялу, як у самій його суті, а саме, в характері викладеної думки. І тут якраз автор виступає винятково ориґінально, поєднуючи прагматизм з відчуттям.

На окреме відзначення заслуговують питання, порушені в статті Олекси Горбача „Гіпотези про шляхи християнізації України в світлі мовознавчо-філософічної критики”. У цій статті автор присвятив пильну увагу низці дискусійних питань, які ще досі турбують учених та які були викликані неясними з'ясуваннями літописних вісток та засвідчені історично-культурними й мовними фактами пізнішого часу. До цих дискусійних питань належать:) Коли, де і ким відбулося охрищення князя Володимира та його довкілля та як виглядала справа християнства в Києві й Київській державі (а саме на терені нинішньої України) перед 988 р.; 2) Хто були ті перші місіонері та духовенство, звідки вони прибували, кому ієрархічно підлягали та кому ієрархічно підлягали перші владики Києва перед 1037 р.; 3) Чому Володимир та Ярослав не добилися унезалежної від царгородського патріярха ієрархії, хоч існувала вже така в Болгарії-Македонії, а згодом у Сербії; 4) Яке було розграничне відношення над Сяном і Бугом поміж Київською архидієцезією (перемиською й холмською та володимир-волинською дієцезіями) та католицькою чесько-празькою дієцезією; 5) Чи є будь-які сліди моравсько-методіївської місії на Україні, зокрема на її південному заході.

Тенденційна підтасованість, а то й фальсифікування джерельних вісток створили в історіографії, зокрема щодо вищезгаданих пунктів 1—3 кілька теорій, наприклад, офіційну православну-церковну (Київ до 1037 року підлягав Царгородові), охрідсько-македонську (Київ підлягав македонсько-охрідському патріярхові), методіївсько-моравську та інші.

Історія мови, літератури та культури, тобто філологічні студії, як стверджує О. Горбач, можуть багато допомогти при розгляді цих питань. І якраз цим студіям він присвячує багато уваги й приходить до такого висновку, що „філологічні факти говорять лише за моравською, охрідсько-сплунською й преславсько-болгарською теоріями”.

Продовження буде.

Заклик до колишніх рідношкільників Тернополя

Події останніх кількох років принесли на шахівниці світової політики зміни, про які ніхто із нас не міг навіть подумати. З розвалом совєтської імперії впали кордони і перед нами відкрилися можливості спілкування з нашими рідними і друзями в Україні шляхом кореспонденції, особистих відвідин, професійних конгресів, наукових конференцій і нарешті і з'їздів колишніх учнів українських гімназій у Галичині. Початок гімназійним з'їздам дали учні Української Академічної Гімназії у Львові, а після них відбули свої зустрічі коломияни і в жовтні минулого року учні гімназії „Рідної Школи" в Чорткові.

Бувши свідками, успішних зустрічей гімназистів Львова, Коломиї і Чорткова, колишні рідношкільники з Тернополя рішили відбути свій „зліт" 26—27-го серпня цього року й поробили вже перші заходи для призбирання і опублікування спомимів про давноминулі роки та просять своїх товаришів і товаришок помогти їм у цьому. Головним промотором з'їзду є Богдан Габлевич, а йому помагає група тернопільських рідношкільників, які проживають тепер у Львові. Організатори з'їзду, чи пак „злету", сконтактувались уже із деякими своїми товаришами й товаришками в діяспорі й незабаром вишлють їм окремі запрошення. Вони не можуть цього зробити у випадку тих рідношкільників, що їх адреси вони не мають. Саме тому вони звернулись до нас з проханням віднайти усіх „безадресників" і цією дорогою повідомити їх про заплянований на 26—27-го серпня ц. р. зустріч колишніх учнів тернопільської гімназії „Рідної Школи". З їхнього доручення просимо „всіх і вся" відгукнутися на цей заклик і звертатися за докладними інформаціями про з'їзд на адреси:

Богдан Габлевич, Львів 14, вул. Казахська 14/2, або Joseph V. Krawczeniuk, 545 South Franklin Street, Wilkes-Barre, Pa. 18702.

Гостина Митрополита Київського і Січеславського в Мюнхені

В неділю, 2-го лютого, прилетів до Мюнхену з Києва високий гість, заступник Святішого Патріярха УАПЦ Владики Мстислава, адміністратор Патріяршої Канцелярії в Києві, Митрополит Київський і Січеславський Владика Антоній в асисті о. ігумена Валентина й о. протоієрея Олександра Зарудного. На летовищі високих гостей привітали представники Церкви і група мирян обох віровизнань. Потім гості подалися в Український Вільний Університет, де вони замешкали.

В суботу, 7-го лютого, Митрополит Антоній разом з Владикою Платоном Корниляком, Апостольським Екзархом для українців-католиків в Німеччині й Скандинавії, відправили у греко-католицькому катедральному храмі Молебень до Пресвятої Богородиці. Співслужили, крім отців з Києва, мюнхенський ієрей о. В. Смоктунович та диякон о. С. Пікульський, а від католиків о. прелат і канцлер Й. Джуджар, о. М. Мольчко й о. І. Сапун. Співав хор УАПЦ під диригентурою о. митрата Палладія Дубицького. Під час Молебня Владики виголосили привітальні проповіді. Після Молебня в церковній домівці відбулась спільна трапеза. В ній крім згаданих отців взяв участь прелат німецького католицького ординаріяту о. д-р Л. Вальдміллер.

Під час трапези ще раз виступив Владика Платон. Він висловив радість від зустрічі з високим достойником УАПЦ, а тим більше його недалеким земляком, бо Митрополит Антоній є уродженцем Східниці на Підкарпатті. Владика побажав гостеві багато успіхів у його діяльності над розбудовою УАПЦ. Дальшими промовцями були: голова місцевого Представництва Українців в Німеччині Іван Бобин і голова Централі Степан Костюк та голова Проводу ОУН С. Стецько. Вони вручили гостеві коверти з „даром любови". Після них промовляв представник мирян УАПЦ проф. д-р Бойко-Блохин, голова Крайової Пластової Старшини, Марта Мялковська та голова ОУЖ в Мюнхені Ярослава Філь, яка приготовила трапезу. Милим і несподіваним промовцем був посадник Львова Василь Шпіцер, який три дні тому також загостив до Мюнхену і мав в УВУ зустріч з громадянством. Посадник Львова сердечно вітав Владику та запросив його відвідати Львів.

Останнім промовцем був гість з Києва. Він підкреслив, що глибоко зворушений сердечним прийняттям, яке приготовили брати по національності й вірі, українські католики. „Повернувшись в Україну, — сказав Владика, — я розказуватиму моїм ієреям і мирянам, яке братолюбіє і співпраця панує між українцями-католиками і православними. Наші національні вороги підсичують незгоду, щоб не було єдности між українцями у будівництві їхньої української Церкви і держави. Та Господь з нами й ми віримо, що незабаром дійде до злагоди". На закінчення присутні відспівали многоліття Владикам, ієреям і всьому українському народові. Майстром церемоній був проф. д-р Зиновій Соколюк.

Наступного дня, в неділю, 8-го лютого, Владика з отцями та протодияконом Ст. Курешою, в сослуженні Архиєпископа Паризького і Західньоевропейського Анатолія Дублянського, який прибув до Мюнхену з місця свого проживання в Ульмі над Дунаєм при молитовній співучасті о. Мирона Мольчка від УКЦ, відправив у церкві на „Гаштайгу" архиєрейську Св. Літургію. Митрополита привітав у проповіді Владика Анатолій. Митрополит, дякуючи за слова гостини, побажав мирянам мюнхенської громади щедрих Господніх ласк у їх праці для рідної Церкви. Митрополит вручив мирянинові Юрієві Саюкові почесну грамоту з подякою за його матеріяльну поміч УАПЦ — організацію транспортів з одягом і харчами, дарами німецьких приятелів для мирян УАПЦ. Транспортами проводить інспектор поліції в Нойфарні біля Мюнхену Люнт, який з дружиною був присутній на Богослуженні і якого привітав Владика Кир Анатолій. Після Богослуження відбулася в ресторані спільна трапеза. Владик привітав почесний голова ЦПУН мгр А. Мельник.

В Богослуженні і у спільному обіді взяло участь, крім православних, багато мирян-католиків, а представник німецької католицької агенції провів з Владикою інтерв'ю. У вівторок, 10-го лютого, Владика відправив Св. Літургію в дочерній православній церкві в оселі Мюнхен-Людвігсфельд.

Ю. Д.

З МЕТОЮ ПЕРЕХОДУ військових підприємств на виготовлення мирної продукції в Україні розробляється державна стратегія конверсії. Вона налічує 24 програми. Ведуться переговори з американськими, німецькими, японськими, австрійськими і французькими фірмами.

У століття з дня народження Патріярха Йосифа Сліпого

(Дора Рак) — Справді небуденним концертом вшанувала громада Нюарку і околиці пам'ять Кардинала Йосифа Сліпого, що прийшов на світ 17-го лютого 1892 року в селянській родині Івана Коберницького-Сліпого і Анастазії з Дичковських в селі Заздрість Теребовельського повіту в Галичині. Йосиф Сліпий, первоєрарх Української Католицької Церкви, Верховний Архиєпископ Львівський і Митрополит Галицький, іменований Кардиналом Папою Павлом VI 25-го січня 1965 року, вмер, проживши 92 роки, в п'ятницю, 7-го вересня 1984 року в Римі.

Меморіяльний концерт-академію 23-го лютого в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., було присвячено сторіччю від дня народження Блаженнішого Патріярха УКЦеркви. Концерт спонзорували парафії Елизабетського Деканату та відділи Патріярхального товариства в Ню Джерзі, заздалегідь добре попрацював спеціяльний комітет. До нього входили о. Йосиф Федорик — декан, о. Роман Дубицький — заступник декана, о. Михайло Вівчар — парох церкви, та проф. Василь Пасічняк — голова округи Патріярхального товариства (президія) та члени: о. митрат Антін Борса (Байон), о. митрат Віктор Поспішіль (Матаван), о. Осип Панасюк (Випані), о. Роман Мірчук (Джерзі Сиҭі), о. Гліб Лончина (Пассейк), о. Давид Клуні (Картерет), Любомир Калинич (Нюарк), Володимир Янів (Картерет), Михайло Іванців (Елизабет), Петро Зятик (Випані), Іванна Кононів (Ірвінгтон), Модест Кливак (Пасейк), Володимир Білик (Джерзі Сиҭі).

Програма відбувалася на тлі іконостасу, перед яким стояв 50-членний мішаний хор із парафії Нюарку, Пасейку і Елизабету — під великого портрета св. п. Йосифа (роботи мистця Федора Луцишина). Перед концертом парохи деканату відправили урочисту Панахиду, а програма почалась духовною піснею-молитвою „Отче Наш" (музика Б. Новосадського). Маєстатично звучала молитва у великій церковній наві у виконанні хору із драматично-блискучим заспівом Андрія Добрянського, при акомпаніяменті пяніста Т. Гриньків.

Відтак Андрій Добрянський, знаний оперовий співак Метрополітальної Опери в Ню Йорку, ефектовно заспівав „Псалом 94-ий" в музичнім опрацюванні В. Барвінського, передаючи емоційну інтенсивність цього складного духовного твору. Супровід пяніста Т. Гриньків ще й збільшив музичну красу та динаміку псалому.

Центральною точкою програми для прослави Йосифа Сліпого було святочне слово Леоніда Рудницького, професора Ля Саль Університету та президента НТШ в Ню Йорку, колишнього близького співробітника покійного Кардинала в Римі, знавця і дослідника патріярхального устрою Української Католицької Церкви. Його доповідь була переплетена особистими споминами, бо він є свідком відродження концепції патріярхату УКЦ, яку так відважно обстоював Кардинал Йосиф Сліпий у 1975 році, при неприхильности до цієї ідеї ватиканських кіл.

Промовець пригадав тяжкі переживання Й. Сліпого, почавши від першого ув'язнення в 1945 році у Львові, після перебрання керівництва Галицької Митрополії, його пониження, переслідування, допити, тяжку примусову працю серед холоду і голоду — на протязі 18 років. Його героїчна незломна постава була прикладом і духовною опорою для тисячів українських в'язнів в таборах Сибіру і Мордовії.

Джерелом сили Йосифа Сліпого була глибока віра і молитва. Навіть у безнадійності повної ізоляції він працював науково у сибірській в'язниці. Тоді він встиг написати два томи історії Української Католицької Церкви та почати третій, які, одначе, потрапили до рук в'язничної адміністрації. Якщо не знищені, то може віднайдуться в архівах із тої злочинної доби.

Після звільнення з ув'язнення Йосиф Сліпий прибув до Риму 2-го вересня 1963 року, де працював над науковими богословсько-філософічними творами, активно підтримував українську науку для збереження її тяглости на чужині, заснував Український Католицький Університет та розбудував український церковно-культурний осередок в Римі, а в 1975 році прилюдно заініціював довго назріваючу ідею патріярхату.

За словами проф. Рудницького, „Божа ласка, яка наповнювала життя Йосифа Сліпого, сьогодні з нами, у століття його народин; Боже Провидіння дозволило його Церкві вийти з підпілля, а українському народові стати вільним у своїй незалежній державі". Хоч про життя св. п. Йосифа появилась вже значна література, промовець доповнив його портрет своїми вдумливими міркуваннями про велику силу духу і стійкість характеру, а при тім й „туземну людяність", що вели цього великого Мужа української Церкви і Народу „пер аспера ад астра". На кінець проф. Рудницький поінформував, що згідно із „Завіщанням" Патріярха, його тлінні останки будуть перенесені до крипти собору св. Юра у Львові. Йосиф Сліпий здобув в Римі велику пошану, що й видно із „Слова" Папи Павла VI до нього і присутніх українських прочан 25-го лютого 1965 року, через місяць після іменування його Кардиналом. Це „Слово" відчитав на сторічному ювілеї інж. Любомир Калинич (в заступстві недужого В. Пасічняка).

Для хорів диригент Зірка Береза вміло підібрала духовні музичні твори давніх композиторів. З'єднані хори виконали два високомистецькі твори із великого репертуару світової слави Дмитра Бортнянського (1751-1825): „Достойно Єсть" і „Приклони Господи, Ухо Твоє", та Максима Березовського (1745-1777) „Святий Боже". Хор під професійною орудою диригента звучав дуже добре, а музичну красу та духовний настрій збільшувало храмове оточення мистецького іконостасу, мозаїкових ікон та світлих вітражів.

Величня і трагічна особа Патріярха дала надхнення також українським поетам. Тож до програми концерту включено дві поеми: „Владика Нескорених" Романа Завадовича і „Владиці-Владик" Богдана Стефановича, які рецитували три студентки: Джесіка Боднєвич, Христина Рак-Бравн і Олександра Винарчук.

Програму закінчила патріотична пісня „Ти прекрасна, о Мати Вітчизно" із опери „Набукко" Джузеппе Верді, яку бравурно відспівали злучені хори, при гарнім музичнім супроводі пяністки Марії Павловської.

Парох о. М. Вівчар, як господар церкви, зложив заслужену подяку і признання усім виконавцям за ефектовний концерт, та заінтонував Многоліття. Варто було запросити американських музик-критиків, щоб запізналися з високим рівнем української музичної культури і творами світової класи композиторів. Ще додати б, що такий концерт вимагає мистецько-оформленої пам'яткової програмки, а вставка із текстом слів до пісень причинилася б до глибшого їх відчування.

Г. Удовенко на святкуваннях незалежности України в Лос Анджелесі

М. Антоновіч вручає Г. Удовенкові грамоту.

Вночі на 1-го лютого приземлився літак з довгоочікуваним на заході Америки представником Уряду України. Геннадій Удовенко, амбасадор України до Організації Об'єднаних Націй, та його дружину Діну привітали квітами й щирою радістю Богдан Стус, голова Українського Культурного Осередку, та невелика група представників української громади у Лос Анджелесі.

Година 1:25 ночі — не час на довгі церемонії, тож подружжя Маруся і Петро Білі, що мали честь гостити нашого дипломата з дружиною під час перебування в Лос Анджелесі, взяли їх на короткий відпочинок, бо в десятій годині ранку амбасадор Удовенко мав заплянований виступ перед Радою світових проблем у місті Вентура. Тут амбасадора та його дружину тепло вітала екзекутивний директор Синди Кук в імені понад 200 присутніх членів цієї престижевої організації. Амбасадор розповів про недавні події в Україні та змагання українського уряду і народу закріпити здобуту незалежність. Він вичерпно пояснив плятформу українського уряду, його політику та перечислив проблеми, які стоять перед Україною. Амбасадор наголосив, що пріоритетом є налагодження відносин між Україною та Росією, яку неправильно і безпідставно фаворизує західній світ, зокрема американський Уряд та преса, визнаючи Росію спадкоємцем СССР. „Це є дезінформація, Україна не є колонією Росії, а незалежною державою і це мусить зрозуміти світ", — закінчив амбасадор Удовенко. Його зауваги публіка прийняла схвальними оплесками.

Амбасадор ще відповів на кілька питань та дружньо гуторив з учасниками, які були щиро зацікавлені прогресом в Україні. Перед від'їздом Г. Удовенко і його дружина мали змогу ще познайомитися з декількома українцями, які прибули на цю зустріч.

В дорозі на чергову зустріч подружжя Удовенки любувалися гористими краєвидами і підсонням південної Каліфорнії та її економічним розвитком. Зокрема їм сподобалися нові мешкальні селища. Про них вони мріють і оптимістично запевняють, що такі можливі і в Україні.

Наступна зустріч відбулася в домі Люби і Воллі Кеске. Люба, віцепрезидент „MGM Pictures, Inc.", підготовила низку відвідин фільмових студій та зустрічей з представниками цієї індустрії. О 1-ій годині по полудні ми зустріли Джозефа Адельмана, адвоката, що репрезентує деякі з американських та европейських продуцентів. Він випитувався про стан та можливості фільмової індустрії в Україні. Амбасадор обіцяв зв'язати його з компетентними чинниками. Потім гості відвідали „Universal Studios". Там амбасадорську групу зустрів провідник, що поміг відвідати багато лаштунків та трюків фільмової штуки, питомої Голливудові.

Повні вражень і подиву верталися наші гості на вечірнє прийняття, що їх чекало в гостинній хаті подружжя Білих. Тут відбулася зустріч з українською публікою. І знову ряд питань і порад, але наші амбасадори не показували змучення, хоч це для них була уже друга з ряду недоспана ніч. „Нічого, це амбасадорські обов'язки і приємності", — жартували вони.

Неділя, 2-го лютого. 9:30 ранку — поклін жертвам Голодомору 1932-33 років та покладення вінка до підніжжя пам'ятника у центральному парку Лос Анджелесу, що його спорудила українська громада у 50-ті роковини тих трагедії. Копію таблиці з бронзи, що на цьому пам'ятнику, запропоновано амбасадорові для одного з музеїв в Україні. Г. Удовенко з захопленням прийняв цю пропозицію.

У Лос Анджелесі (зліва) Нейт Голден, Віллям Денемаєр, Майк Антоновіч, Геннадій Удовенко, Нютон Рассел і Зев Ярославскі.

Далі амбасадор з дружиною відвідали українські храми Лос Анджелесу з проводом та поясненнями Марії Білої: українську католицьку церкву Різдва Пречистої Діви Марії з парафіяльним осередком, де працює „Рідна Школа", архів та мистецька галерія (за проєктом архітекта Тараса Козбура). Другий храм — це українська автокефальна православна церква Володимира з новопобудованим мешкальним корпусом для старших членів парафії (архітект Юрій Куриленко), а також українська автокефальна православна церква св. Андрія Первозванного на гірці, з якої відкривається широкий вид міста (арх. Юрій Ясінський). Не було часу на довгі оглядини і розмови, бо амбасадора чекала пресова конференція у „The Castaway" з участю конґресменів і двох телевізійних каналів. Нею проводив Том Данелс.

По 45-хвилинній пресконференції амбасадор з дружиною прибули в головну залю, де при вході вітали їх українським звичаєм — хлібом і сіллю М. Біла, інж. Зенон Захарієсевич та діти „Рідної Школи". Заля була гарно прикрашена українською символікою та квітами, заповнена по береги публікою і почесними гостями, що вітали наших дипломатів довгими оплесками.

Ірена Микитин, яка проводила святом, попросила Г. і Д. Удовенків до головного столу, де були організатори цього свята та визначні гості. Після того, як члени Пласту і СУМА внесли прапори, хор проспівав американський гимн, а о. Петро Леськів прочитав відповідне до оказії благословення. І. Микитин привітала усіх гостей, а Аня Шалаута, заступник голови Екзекутиви Товариства Допомоги Україні в Каліфорнії, піднесла тост за успіх незалежної України. Хор проспівав многоліттєіє, а заля не вгавала від оплесків. Почався полуденок, камерна музика додавала культурного настрою. Адвокат І. Микитин вміло координувала вітання від представників уряду та інших визначних гостей. Першим вітав амбасадора з проголошенням незалежности України Майк Д. Антоновіч, член Ради повіту Лос Анджелес, і вручив йому помістецьки виконану проклямацію від Повітової ради і особисто дякував українському Урядові за скоре визнання незалежности Хорватії, з якою він пов'язаний своїм походженням. Радний міста Лос Анджелес Зев Ярославскі вручив амбасадорові пропам'ятну таблицю з нагоди незалежности України, сентиментально згадуючи, що його коріння в Білій Церкві, де родились його батьки.

І. Микитин відчитала проклямацію від мейора Лос Анджелесу та листи від конґресмена К. Кокса і колишнього президента Рональда Регена. Слідували дальші письмові вітання від конґресменів і сенаторів, але з огляду на обмеження часу не могли бути повністю прочитані. Зворушливі вітання від Сенату Каліфорнії Нютон Рассел закінчив хвилиною спільної молитви в наміренні закріплення і довготривалости самостійної України. Від Української Академічної Асоціяції Каліфорнії вітання виголосив д-р Олександер Наклович із Сакраменто. Далі черґували: Дейвид Бронстейн, репрезентуючи конґресмена Мел Левіна, Кателін Голліґворт, репрезентувала конґресмена Дана Рорбахера, Ґреґ Мічел репрезентував конґресмена Карлоса Морґеда, Дейвид Сіклер репрезентував Американську федерацію праці та її президента Д. Кіркленда.

Особисто виступили: конґресмен Віллям Даннемаєр, консілмен Нейт Голден, директор фільмової індустрії Франк Капра та фільмовий актор Володимир Палагнюк (Джек Пеленс).

Голова Екзекутиви Товариства Допомоги Україні в Каліфорнії З. Захарієсевич запрезентував головного промовця амбасадора України до ОН Г. Удовенка. Присутні віддали йому честь, стоячи, довгими оплесками.

У 45-хвилинній промові амбасадор пригадав про події, які відбулись недавно в Україні і які завершили незалежність України без проливу крови і без етнічних конфронтацій. Амбасадор вказав на миролюбні наміри народу і уряду України супроти усіх народів світу та жителів України. „Україна може стати прототипом нового демократичного ладу до наслідування іншими республіками колишнього СССР. Україна стоїть на засаді рівноправности усіх колишніх республік і не терпітиме домінації ніякої з них". Він вказав на існуючий конфлікт між Росією та Україною, якого розв'язка мусить наступити мирним шляхом.

Наладнання дипломатичних і братніх відносин із сусідніми державами, а то й усіми державами світу — це наш пріоритет. Нас визнало на сьогодні 90 держав, а нам не стає грошей і людей, щоб встановити усі амбасади. Великою проблемою в Україні є також ядерна зброя та півторамільйонова армія, що залишається на території нашої держави. Нею стурбовані теж уряди вільного світу, але Україна задеклярувала ясно і неоднозово свої інтенції стати безядерною державою у якнайкоротшому часі, та зменшити армію до 400,000 чоловік або ще й менше. Україна ніколи не була й не хоче бути агресором, але мусить мати силу оборонити себе і свої кордони. Україна зобов'язалася дотримуватися усіх умов міжнародніх договорів як збройних, так і економічних".

Амбасадор подякував українцям діяспори за поміч та підтримку у боротьбі за незалежність, а зокрема за політичні дії та впливи на американський уряд, що й спонукало президента Буша встановити дипломатичні зв'язки з Україною та визнати її незалежність ще перед історичним референдумом 1-го грудня 1991 року. Він прохав далі впливати на уряд країн поселення, щоб сприяти закріпленню та розбудові України.

І. Микитин в імені комітету висловила подяку амбасадорові й усім організаціям та особам, що причинились до успіху цих святкувань. Спонтанним „Ще не вмерла Україна" закінчено цю офіційну частину.

Увечорі цього ж дня амбасадор і його дружину гостили Роксоляна та д-р Михайло Яримовичі, де продовжалися міркування про політичні події у світі та їх вплив на становище України.

У понеділок, 3-го лютого, амбасадор мав 45-хвилинне радіоінтерв'ю на місцевій станції, про яке постарався Богдан Футала. Далі Г. і Д. Удовенки відвідали Columbia Studio, де їх чекало „амбасадорське прийняття". Ціла студія щиро вітала амбасадора та його дружину і багато з них мабуть перший раз офіційно признавалися, що вони теж українці або українського походження.

Подяка належить нашому амбасадорові та його дружині Діні за їхні відвідини Лос Анджелесу, а особливе признання координаторові святкувань інж. Любомирові Осадці, Марусі Білій, Любі Кеске, Ані Шалауті, Рені Микитин та Зенонові Захарієсевичеві за їх вклад та безінтересовний труд в організуванні імпрези.

Тарас Козбур,
Анна Прокопович,
Люба Кеске

Товариство Української Мови ім. Шевченка в Чикаґо

Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово.
Т. ШЕВЧЕНКО

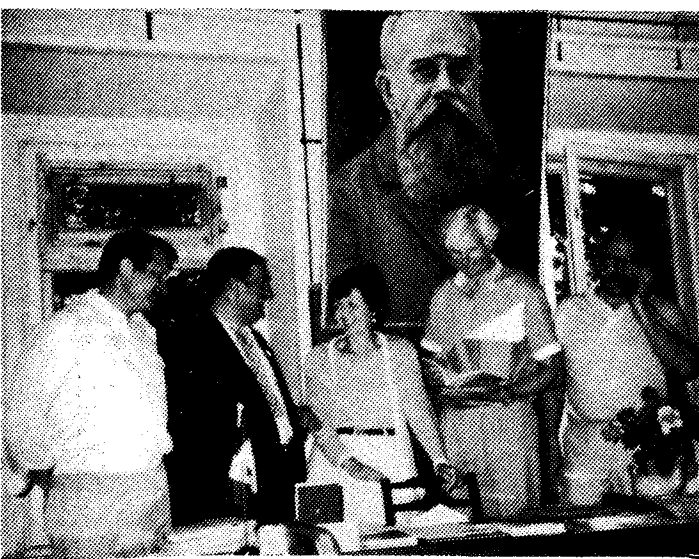
Так хотілося б зацитувати цілу „Молитву до мови" Катерини Мотрич. Її вивчають в Україні, бо „цю молитву повинен знати кожний, хто не байдужий до нашого національного буття, до його відродження, до зведення храму духовності", „нею повинен починатися кожен день кожного українця", — так пишуть читачі до редакції „Літературної України", де 9-го травня 1991 року був поміщений весь текст „Молитви". Ось лише кілька уривків: „Мово! Мудра Берегине, що не давала погаснути земному вогнищу роду нашого і тримала народ на небесному олімпі волелюбності, слави і гордого духу... Мово, що стояла на чатах коло вівтаря нашого національного Храму... Я Тебе викликаю із нетрів, із боліт, із забуття... Воскресни! Повернися! Возродися!"

І ось сьогодні воскресає наша прадідна мова із нетрів, із забуття. Ще в 70-их роках Микола Руденко писав:

Безсмертя нації у слові,
А слово — Бог земних
віків,
Лише нікчемні й безголові
Зрікаються старих
батьків.

Щоб за освяченим порогом,
Де ера займеться нова,
Воно і справді стане
Богом,
Який у серці ожива.

Прийшла нова ера для нашого народу. На захист цього слова стало все свідоме українське громадянство і в Україні, і в діяспорі. Праця нелегка. Скільки труднощів треба побороти. Дарма, що ще 1990 року вийшов „Закон про мови" і почалася затяжна боротьба за права цієї мови. Ще 1988 року зродилося Товариство Української Мови (ТУМ) ім. Тараса Шевченка „Просвіта". Створилися осередки по всіх містах України. Їх завдання високе. Проф. Мирослав Семчишин у своїй статті у „Свободі" з 21-го січня цього року п. н. „Проблеми відродження української культури" писав: „Найбільше заслуженим промотором-організатором широко розгорненого руху за престиж і привернення українській мові статусу державної було (і є!) Товариство Української Мови ім. Т. Шевченка „Просвіта" і його територіяльні (обласні, районові, місцеві) відділи".

Проф. В. Боднарук в канцелярії ТУМ в Києві з членами правління.

Анатолій Мокренко у статті „Наша віра — мова" („Літературна Україна", 21 березня 1991) пише: „Національна культура неможлива без національної мови, а національна мова — без статусу державної". А далі запитує й сам відповідає: „Хто захистить 'закон про мови?" — „Закон про мови захищаємо послідовно лише ми, тобто Товариство української мови імені Тараса Шевченка 'Просвіта' ". Це було в березні, а вже в липні Товариство було змушене опублікувати Заяву відносно згаданого закону (яка була подана з приводу листа секретаря ЦК КПУ голові Ради СПУ Ю. Мушкетикові в сторону українізаторів). В заяві, між іншим, сказано: „Між прийняттям закону та його реалізацією — відстань значна та істотна... Товариство свідоме свого відповідального призначення — бути охоронцем святині українського народу — його мови, не може стояти осторонь тих тривожний подій".

Які ж це тривожні події — відомо всім нам: наш віковічний ворог не спить, він діє підпільно. Почалася завзята боротьба між українською громадою і колишніми русифікаторами. Знаємо, що першим і основним заходом оборони мови є друковане слово. І саме сюди вдарив ворог. В Україні, як відомо, немає власної продукції паперу. Про це добре подбала колишня імперія. Тому тепер щораз більше відчувається брак паперу, а з цим і обмеження друкованого слова, тоді як з Москви систематично пливе друкований матеріял з інсинуаціями, спрямованими проти відродження української держави. Нелегко боротися з цими перешкодами.

В одному листі з Харкова читаємо: „Відкриття українських шкіл гальмується відсутністю підручників".

Тут до деякої міри може допомогти діяспора. В Чикаґо виникла думка створити при Товаристві Сприяння Рухові відділ Товариства української мови. Промотором цієї акції є проф. Віра Боднарук. Вона взяла на себе важливе завдання: збирати й висилати в Україну друковане слово в різні осередки ТУМ. Успіхи цього незвичайні!

Від початку існування відділу (1990 рік) ТУМ в Чикаґо вислав 74 мішки (по 60 фунтів) книжок, журналів, белетристики, літератури для дітей та молоді, шкільних підручників українознавства, альманахів, наукових видань. Це тисячі зразків різного жанру. Насьогодні вислано приблизно 2.5 тонни друкованих матеріялів до 27 осередків на суму [illegible] дол. В тому числі 15 диктофонів, чистих касеток, адаптерів, друкарську машинку. Кошти покриваються з членських вкладок та добродійних датків. Така допомога Україні — це ж великий вклад у боротьбу за відродження мови, за відродження свідомости. Ось лист вдячности за посилку з Кіровограду: „Книжки й журнали викликали у всіх нас величезне захоплення. Денаціоналізоване й зрусифіковане населення починає звертатися до історії України — її літератури. Та друкована продукція центральних українських видавництв не може навіть частково задовільнити цей інтерес. Тому було вирішено ці книжки й журнали передати на катедру української літератури, де ними користуються майбутні вчителі українських шкіл. Ваші книжки стали в пригоді також студентам і викладачам інших гуманітарних факультетів. На нашу думку, таке використання друкованої продукції є найбільш доцільним і продуктивним. Східня Україна вкрай потребує подібної літератури. Тому ми будемо безмежно вдячні Вам, якщо отримаємо книжки й журнали подібного змісту".

Минулого року проф. Віра Боднарук разом з чоловіком відбули другу подорож по Україні, відвідуючи різні осередки ТУМ та нав'язуючи з ними особисті зв'язки. Вони були в далеких від центру містах, таких як Полтава, Харків, Донецьк, Запоріжжя, Одеса, Чернівці, Делятин, Івано-Франківськ, Київ і Львів.

Подорож не була легка, була обмежена різними економічними та адміністративними труднощами. Та незважаючи на це, подружжя Боднаруків плянує знову відвідати інші осередки ТУМ в Україні. Такі відвідини мають незвичайно важливу моральну підтримку: наші брати там відчувають, що вони не самі, що їхні проблеми — це й наші проблеми.

В іншому листі з Донецька читаємо: „Ми просто вражені, як ви змогли там — далеко від колиски народу України зберегти такі суцвіття видавництва, цілу плеяду видатних майстрів слова, основи нашої тисячолітньої культури. Низький вам уклін за це".

Чи ж і ця свідомість не дасть їм також запалу й віри і в їхній важкій праці?

Не знаю, скільки при Товаристві сприяння Рухові тут, на еміграції, є відділів ТУМ. Та напевне в багатьох домах лежить безліч вже прочитаного друкованого матеріялу, яким могли б користуватися в Україні. Допоможім нашим братам у їхньому благородному ділі. Збережемо мову — збережемо Україну! Бо Україна — це „мов фенікс той, — писав Роман Купчинський, — все воскресала знову, стрясала попіл риз, відшукувала мову, вмивалася дощем, поілася росою і дивувала світ нетлінною красою".

Володимира Демус

Капеля Сліпих Бандуристів

Львівська Капеля Сліпих Бандуристів

Багатовікова історія українського народу пишається славними сторінками, які записали кобзарі. Їх бурхливе життя було невичерпним джерелом кобзарської творчости. У героїчно-епічних творах вони відтворювали патріотизм, відвагу і незламність духу відданих синів нашого народу.

Організація братств чи гуртів незрячих кобзарів і лірників являє собою цікаву сторінку в історії кобзарства, та, на жаль, до нас дійшло дуже мало матеріялів, завдяки яким можна було б детальніше й глибше вивчити побудову цих кобзарських об'єднань, особливо їхню діяльність.

Велика заслуга у деякому поліпшенні їх життєвих умов належить XII археологічному з'їздові, що відбувся у Харкові 1902 року. З'їзд звернувся до міністра внутрішніх справ з проханням подбати про незрячих кобзарів і лірників, які заробляють на хліб виконанням пісень релігійного, історичного та побутового характеру.

В давню сивину перед незрячими кобзарями, які постійно зазнавали утисків, постала вимога мати свою мову. Перегортаючи сторінки історії незрячих кобзарів ми зустрічаємо цікаві дані. З тих причин виникла „лейбіська мова". Штучні мови в той час були продуктом групової творчости.

Вони були потрібні певним суспільним верствам населення як засіб ізоляції від небажаного оточення. Саме з тих причин виникла „лейбіська мова". Незрячі кобзарі хотіли упевнитись, щоб їх ніхто не підслухав. Існування „лейбіської мови" кобзарі та лірники тримали у великій таємниці. Один із незрячих кобзарів у розмові з фолкльористом Ф. Синґалевичем сказав йому: „Лейбіською мовою незрячі кобзарі розмовляли між собою навіть тоді, коли між ними не було нікого стороннього, бо не знали, чи хтось зближається небажаний. При зустрічі вони вітали один одного: 'Кудень клевий, лебію!' — говорив один сліпий. Другий йому відповідав: 'Аби тобі кудень клевитий!' У перекладі це означало 'Добрий день, діду! Нехай тобі цей день буде ще кращий'".

„Лейбіською мовою" вони навіть складали пісні.

У незрячих кобзарів і лірників був свій танець, що називався „лебійська скакомка" (дідівський танець).

При тій нагоді слід згадати про одного з найбільш відомих незрячих кобзарів Остапа Вересая, який походив з Полтавщини, а помер у Сокоринцях Чернігівської області, де два роки тому відбувся найбільший кобзарський здвиг в Україні. Батько його був незрячим також. Остап осліп на четвертому році життя. П'ятнадцятилітнім юнаком його віддали в науку до старого кобзаря. Понад 70 років мандрував він від села до села. Відома в той час співачка Пріска Сенчук призналася: „З тим дідом одружила мене бандура".

Про кобзарів я читав багато, але лише недавно прослухав їх касетку, то, як кажуть, — мороз по шкірі пішов.

Капеля народилася в 1953 році у Львові при клюбі Українського Товариства Сліпих. Записались переважно незрячі бандуристи, які дуже серйозно взялися до праці. Вже за рік часу, в 1954 році, їх, тоді ще ансамбль, зайняв перше місце і таким чином став дуже швидко замітним в культурному житті Львова.

В 1958 році до ансамблю прийшов хормайстер Дмитро Котко, який відразу звернув увагу на великі мистецькі можливості сліпих бандуристів. Д. Котко знав, що невидющі народні співці допомогли створити світову славу українського кобзарства. Вів ввів до ансамблю ґру на цимбалах.

За перше десятиріччя ансамбль сліпих бандуристів дав понад 300 концертів. А вже в 1963 році після ряду успішних виступів у Галичині і в Києві ансамбль переіменовано на Капелю Сліпих Бандуристів.

Високе мистецтво сліпих бандуристів зворушувало душі і серця не тільки львів'ян, але й туристів з Канади і Бразилії. Незрячі бандуристи втілюють прекрасні трациції українського мистецтва. Одну рецензію про їх виступ закінчено так: „Коли слухаєш повні живого відчуття пісні тих бандуристів, забуваєш, що їхні очі навіки замкнуті, що вони тільки серцем бачать прекрасне".

На сьогодні у Капелі Сліпих Бандуристів у Львові є 40 осіб плюс вісім провідників.

Директор капелі Віталій Мельник, художний керівник Юліян Вовк, концертмайстер Ярослав Хархаліс — цілковито незрячі. Диригент-хормайстер Ярослав Мелех — видющий. Всі вони крім В. Мельника закінчили Львівську консерваторію ім. Лисенка.

Останнє велике турне капелі було присвячене передвиборчій кампанії. Вони сім тижнів були в дорозі маленьким автобусиком, який подарувало їм місто Львів. Об'їхали головні міста і околиці: Вінниця, Могилів Подільський, Житомир, Коростень, Донецьке, Харків, Полтава.

Капеля потребує бандур і строїв. Просимо аматорів українського мистецтва допомогти їм, висилаючи свої пожертви до Гартфорду на конто: „Capella of Blind Bandurists", acct. No. 2046, Ukrainian Selfreliance Hartford, 961 Wethersfield Ave., Hartford, Conn. 06114.

Чому Гартфорд? Збірковою акцією займається дивізійник Володимир Саляк з Гартфорду, який чув їх у Львові і був до краю зворушений і захоплений їхньою грою.

М. Чорний-Досійчук

Похорон проф. О. Оглоблина

В Ладлов, Масс., в неділю, 16-го лютого 1992 року, помер на 92-му році життя проф. д-р Олександер Оглоблин — видатний історик України, довголітній президент і почесний президент Української Вільної Академії Наук у ЗСА, почесний президент Українського Історичного Товариства, почесний член Наукового Товариства ім. Шевченка, колишній професор Київського та Одеського університетів в Україні, Українського Вільного Університету, Української Православної Богословської Академії, Українського Наукового Інституту Гарвардського університету, редактор історичної секції „Енциклопедії Українознавства", автор багатьох фундаментальних наукових праць з історії України. Покійний виплекав цілу плеяду молодих учених-істориків і залишив велику спадщину для наступних поколінь. Панахиду відправлено в середу, 19-го лютого, о 7-ій годині вечора в місцевому похоронному заведенні, а відправа похорону відбулася в четвер, 20-го лютого, в Українській Католицькій Церкві свв. Апп. Петра і Павла в Ладлов. Похоронну Службу Божу відправив о. Мамчур, православний священик з Гартфорду, Конн.

В похоронах взяли участь колишні учні та співробітники Покійного: д-р Марко Антонович, д-р Любомир Винар, д-р Любомир Гайда, д-р Василь Омельченко, д-р Ніна Синявська, д-р Орест Субтельний при численній участі української громади Ладлов, які своєю присутністю вшанували пам'ять Покійного.

На цвинтарі прощав проф. Олександра Оглоблина д-р Любомир Винар. Після похорону відбулася Тризна з численною участю громади Ладлов. Від учнів і співробітників проф. Оглоблина говорив д-р Любомир Винар. Він схарактеризував життя, творчість і науково-академічну діяльність Покійного. Також відзначив великий вклад Миколи та Яніни Гайових, які протягом останнього часу опікувалися Покійним. Д-р Орест Субтильний говорив про проф. Олександра Оглоблина англійською мовою.

Наспіли письмові співчуття від Наукової Ради при СКВУ, Української Вільної Академії Наук, Українського Історичного Товариства, Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі, Асоціяції українсько-американських професорів, Міжнародного Товариства ім. Михайла Грушевського.

Для тривалого відзначення пам'яти проф. Олександра Оглоблина заплянувано видати Збірник його статтей, а також два окремі томи про його життя і наукову діяльність.

Н. Н.

Торонто вшанувало пам'ять командира УПА

5-го березня 1992 року минуло 42 роки, як біля села Білогорці загинув у нерівному бою від ворожої кулі окупанта головний командир УПА св. п. Ґен. хор. Тарас Чупринка — Роман Шухевич.

Українська громада Торонто гідно відзначила цю річницю. З ініціятиви упівських і при співучасті молодечих, ветеранських організацій та усієї організованої української спільноти міста Торонто відправлено урочисту соборну Панахиду за спокій душі славного командира УПА та полеглих борців-героїв, що під його командуванням хоробро боролися і віддали своє молоде життя за волю України.

Простора церква св. о. Миколая заповнена вірними, представниками молодечих, ветеранських та громадсько-політичних організацій. Перед тетраподом і іконостасом встановлено 20 національних і організаційних прапорів. Сумне та могутнє „Святий Боже" пролунало і заповнило церкву милозвучними голосами хору „Оріон", молодечих ансамблів під керівництвом і диригентурою мґр Василя Кардаша.

Перед тетрапод і іконостас виходить Владика Ізидор Борецький і 10 отцівсослужителів: Д. Паньків, парох Святомиколаївської церкви, Б. Остапович, Я. Левицький, Ю. Федорів, П. Стецюк, І. Лещишин, В. Шараневич, П. Івахів, М. Лучка і Б. Гладьо.

Почалась відправа заупокійної Панахиди. В присутності Владики Ізидора, духовенства, вірних, милозвучного співу хору настрій був святочний, зворушливий і урочистий, хоч сумний. Бо геройською смертю, якою загинув командир УПА, полягли багато його бойових товаришів, хоробрих воїнів УПА, багато патріотів, найкращих синів і дочок України.

Дуже зворушливу і добре опрацьовану проповідь виголосив о. мітрат Богдан Остапович. Зокрема він зауважив, що не правильно є думати, нібито Україна здобула незалежність без жодного пострілу. За словами Блаженнішого Патріярха Йосифа шлях України в боротьбі до свободи встелений горами тіл і морем пролитої крові найкращих синів і дочок народу.

Хай буде вічна слава командирові УПА, борцям-героям, що віддали своє життя за волю України, а вільна, ні від кого незалежна Україна хай живе і процвітає у „народів вольних колі".

С. Б-к

Успішний „Полтавський вечір"

Парма, Огайо. (В. Кап) — Тут в суботу, 15-го лютого в церковній залі православної катедри св. Володимира відбувся 17-ий з черги „Полтавський вечір". Програма вечора складалася з коктейлу, вечері, де головною стравою були славні полтавські галушки, концерту та забави з танцями.

Л. Білаш

Головною точкою цьогорічного концерту був виступ співачки Люби Білаш із Едмонтону, Канада. Люба захопила публіку не тільки своїм надзвичайним талантом, але також й тим фактом, що вона — це п'яте покоління канадських українців, яке плавно володіє українською мовою. Крім цього її меццо-сопрановий голос має гарне лірично-драматичне забарвлення. Люба виконувала пісні при власному акомпаньяменті на ґітарі, співаючи кілька традиційних українських пісень, деякі з присвятою 100-літтю українського поселення в Канаді. Друга половина її репертуару включала сучасні пісні кабаретного стилю. Під час концерту Л. Білаш згадала й про своє успішне турне по Україні в 1991 році. Виступала вона перед публікою Києва, Львова Тернополя, Івано-Франківського, Чернівець та інших міст України, а закінчила виступом на фестивалю „Червоної рути" в Червнівцях. Всюди українська публіка приймала її ентузіястично, захоплюючись не тільки її чарівним голосом, але і її особовістю та вродою.

Співучасником концерту був скрипаль з Києва Богдан Субчак. Він випускник Київської музичної консерваторії та член Київської симфонічної оркестри. Богданові акомпаньювала Лідія Остапович з Парми. Б. Субчак виступив з виконанням кількох відомих українських творів і твір французького композитора Массене „Роздумування". За всі виступи публіка його винагородила щедрими оплесками, бо зрозуміла, що перед нею талановитий скрипаль-віртуоз, який вміє захоплювати слухачів майстерністю гри на скрипці.

Успіший „Полтавський вечір" відбувся завдяки комітетові, який очолював Микола Клепач і члени: Лісія Середа, Люба Ніксич, Валерія Яременко, Олександер Нездолій та Юрій і Віра Капустянські. До танців приґравала оркестра „Ромен". Чистий прихід з „Полтавського вечора" буде розподілений потребуючим організаціям.

Українські школи святкують Йордан

Святойорданські святкування в Оттаві.

18-го січня 1992 року зібралися діти з української школи св. Івана Хрестителя та української школи ім. Лесі Українки в Оттаві, щоб спільно відсвяткувати Йордан. Тому що Водосвяття надворі перед льодовим хрестом — це давня традиція українська, дві школи вважали, що то буде добра наука для дітей.

Відбулося це святкування в церкві св. Івана Хрестителя, парохом якої є о. Володимир Шевчук ЧСВВ. Отець Андрій Чировський, з Інституту ім. Митрополита Андрея Шептицького, відправив Св. Літургію при співслуженні о. диякона Івана Нагачевського. Отець Роман Дусановський та семінаристи з Української Католицької Семінарії Св. Духа провадили співом.

Після коротенького пояснення почалася дитяча Служба Божа, підійшли діти цілувати Євангеліє під час Третього Антифону та Малого Входу. Маючи тексти, всі співали тропарі й кондаки Богоявлення. Зі засвіченими свічками учні та вчителі підійшли до переду та слухали читання Євангелії і двохвилинну проповідь. Відразу почався Великий Вхід. Діти провадили процесією, далі тримаючи свічки. Під час молитви „Отче Наш" всі за ранньохристиянським звичаєм піднесли руки вгору і разом співали. До цього часу вже всі приїхали зі школи ім. Лесі Українки, з директоркою Лесею Болотенко.

Після Св. Літургії учні несли різні церковні речі — Євангеліє, кадило, ікони, свічки, трисвічники, кропильницю, хрест, прапор і т. д. — в процесії перед церквою. Там стояв льодовий хрест (10 стіп висоти), якого спорудили батьки, прикрасивши вишитим рушником. Учасники згромадилися довкола малого престолу та збірника з водою, далі тримаючи запалені свічки, хоч дув зимний вітер.

Відбулася Водосвяття за традицією: о. Андрій дихав тричі над водою та занурював трисвічники, хрест та руку потрійно у зимну воду. Діти взяли активну участь у відправі, співаючи, та вкінці занурюючи свої свічки теж у воду. Тоді всі підходили цілувати хрест та пити свячену воду. Отець кропив усіх водою, та вітав привітом „Христос Хрещається!", а вірні відповідали: „У Йордані!"

Опісля директорка школи св. Івана Хрестителя Люба Бурій-Патерсон запросила всіх учасників до церковної залі, щоб загрітися при каві та перекусці.

Це вже другий раз спільно дві Оттавські українські школи успішно святкували Свято Богоявлення, яке діти довго пам'ятатимуть.

Н. Н.

„Азбучна”...

(Закінчення зі стор. 2)

вим правилом В'ячеслав.

Як бачимо, становище в Україні аніскільки не краще від тутешнього. Та хоч ситуація виглядає такою безпросвітною, обнадіює те, що пристрасті розпалились. Це добре знамення. Добре, що ми принаймні можемо самі вирішувати долю своєї мови. Моєю ж ціллю не було розповідати у статті про правописи чи про наші помилки, я лише мала на меті подати кілька деталей з нашої мовної ситуації тут і там. Я не випадково згадала на початку полеміку про „зараз” і „тепер”, сюди б можна було додати „дев'яносто” і „дев'ятьдесять”, „лямпу” і „лампу” і ще безліч. Я побачила останнім часом — ризикну сказати — тенденцію таврування одне одного, і часто людей з України за ті слова і вислови, які нам здаються неграмотними, або яких ми просто не знаємо. Виглядає, що ми, захопившись війнами, воюємо одне проти одного, страшно лише, що так захопившись, можна з брудною водою вилити і дитя, Так, нині мова переживає болючі часи препарацій і, безумовно, теперішня ситуація ще потриває, аж поки наша мова „охмолостається” і вляжеться. 1990 року на першому конгресі Міжнародної асоціяції україністів створено Міжнародну ортографічну комісію, яка вироблятиме нові норми, спільні для України й діяспори. А покищо ми самі можемо тактовно, не ображаючи нікого і не відштовхуючи, не навішуючи нікому образливих ярликів „совітської”, „занглійщеної” чи „офранцуженої” мови, помаленьку рухатись до спільного знаменника. Тож беремось-но вичищати Авгієві стайні нашої мови. І — починаймо з себе!

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Нотатки з діяльности ЗУАДК

Прояви гуманности й прагнення допомагати знедоленим залишається й надалі метою ЗУАДК.

Різноманітність пекучих потреб української людини на поселеннях нашої діяспори стане наглядною з перегляду деяких подяк, з останніх тижнів, за допомогу. Є це в той час, коли основним прицілом допомоги є Україна у всіх аспектах її сучасних потреб.

Молоді професіоналісти — це одна з перших турбот сучасної України. Ось подяка молодого киянина Сергія Оксанича, якому фінансова допомога причинилася до опанування економічних знань на студіях в Пенсильванському університеті. Він запевняє своїх добродіїв в ЗУАДК-у, що докладе всіх зусиль, щоб його пізнання ринкової економіки допомогли хоч у якійсь мірі економічному розвиткові України. Ось лист подяки студентки Катерини Внучко, що проживає на Підляшші, в Білостоці (сучасна Польща) за суму 500 долярів, що уможливили їй літні студії в УВУ в Мюнхені, бож не є легко пробиватися молодій людині з бажанням студіювати, коли нема відповідної фінансової бази.

Не минає нашої уваги й лист з Данії від нашого „безсмертного лицаря”, що охороняє й боронить усіх покривджених долею українців, що дістались до Скандинавії й Данії. Це добродій Петро Кузьма Валицький, який готовий з-під землі цю допомогу вирвати. Він іменує себе представником ЗУАДК, хоч окрім скромних сум допомоги нічого не може запропонувати, зате має завжди добру волю і завзяття. Але є й сумні картини з родинного життя, де діти, жертви Чорнобиля, потребують помочі, шукають донора. Для цих знедолених родичів важливо дати добру пораду, що засвітила б їм промінь надії.

Ще і ще — прохання, потреби і подяки за поміч. Не забувають нашої установи й Сестри Василіянки з Прудентополісу в Бразилії і дякують за фінансову поміч. Не можна поминути одержаних подяк від наших отців, а саме о. Петра Балцара з Бразилії, о. Ярослава Свищука з Арґентини, о. Петра Овада з Боснії. Щиросердечна подяка наспіла від голови Союзу Українців в Румунії інж. Стефана Ткачука.

Та, як ми вже згадали, головна допомога ЗУАДК-у іде для потребуючих в Україні. Вже почато висилку пачок з уживаним, але добрим одягом. Такі пачки висилається для українців в Румунії, які живуть у крайній убогості.

Деякі добродії з ЗСА жертвують і більші суми на українські школи в центральній і східній Україні. Екзекутива ЗУАДК ретельно передає призначені нашими меценатами суми на визначену ціль. Зокрема, передано дар для Гніденської школи на Київщині. За цей щедрий дар прийшла й щира подяка від Гніденської української національної школи та Творчої Спілки Вчителів України, що є науково-практичним центром середньошкільного рівня. Ентузіясткою, що створила цей педагогічний центр, є Валентина Стрілько, яка вже відвідувала нас у Филадельфії минулого року. Вона опрацювала курс народнознавства, що є по суті курсом народної культури України. Це вперше представляють середньошкільникам, себто юним українцям, культуру України в її правдивім насвітленні, тому що довгі десятиліття в шкільній системі України її гнобили й принижували, мову і всю українську культуру називали „неперспективною”. Може ті глибокі кривди для національної гідности і дають снагу з нічого робити щось, велике і гарне, що притягає інших. Здалека, з різних сторін України ідуть, мандрують учителі, мов на прощу, до Гніденської школи, щоб почерпнути знання і перейнятись духом любови до культури свого народу. Перед шкільництвом стоять великі завдання, конечним є заступити книжки з комуністичною й російською індокринізацією новими книжками, що вщіплюватимуть правду про Україну і любов до неї. „Золотої нитки не губіть” — це мотив Валентини Стрілько і її творчої групи.

Не менш зворушливі листи-подяки прийшли з Миколаївського коледжу, де вчить Віра Гавриш-Принько, та Донецької української національної середньої школи, якої директором є Леонід Громовий. Прийшла також подяка за грошовий дар від ЗУАДК-у в сумі 1.500 дол., що уможливило влаштувати свято Св. Миколая для бідних дітей на Київщині.

Всього цього не могло б бути без доброї волі щирих і щедрих людей та без центру, яким є ЗУАДК.

Н. П.

Головний контролер УНС — „Журналістом Року”

Недавно в Торонто місцевий Відділ Конґресу Українців Канади вшанував ред. Василя Дідюка „Журналістом Року” за його довголітню видавничу діяльність, а останньо за зредаґування книжки п.з. „Нарис історії Конґресу Українців Канади в Торонто”. На фото вгорі голова Відділу КУК в Торонто інж. Ярослав Соколик вручає нагороду ред. В. Дідюкові. Як відомо, ред. Дідюк є довголітнім активістом УНС і на останній Конвенції в 1990 році був обраний головним контролером.

Ми с тобою, Литво!

Моя Литва! Смарагдова перлина! Зеленокоса, озерна, запахуща, вмита росами, овіяна легендами, люба і незабутня Литва! Мені пощастило бути у цій країні безліч разів, бо раз побувавши там, серце і душа кликали мене знову в обійми її лісів, в тишу, настояну на цілющих травах, до Чюрльоніса, який і є сама Литва. Я познайомилась з древнім литовським народом, талановитим, волелюбним, працьовитим, з його культурою, мовою, з його святинями, які він уміє берегти і відстоювати.

І коли мене литовці діяспори 23-го лютого цього року запросили на свято своєї незалежности, я з радістю прийняла запрошення.

У святково прибраній залі, із пахучими гіацинтами та ромашками на столах, зібралися литовці та гості різних національностей. Урочистості почалися з внесення державних американського і литовського прапорів, а також прапора стейту Арізона.

Зі святковими привітаннями виступили: Архиєпископ Р. Марцінкус, історик В. Адомайтіс та президент Литовського Союзу Арізони Антонія Петруліс.

Акт незалежности Литви прочитав Вінкас Пусекас.

Запаливши свічки, литовці стоячи вшанували всіх, хто віддав своє життя за свободу і незалежність їхньої батьківщини. Литовський історик і науковець Вітаутас Адомайтіс прочитав доповідь „5000 тисяч років самоствердження”. На святі виступила литовська поетеса Альдона Женсіувіне та запрошенні гості. Українська поетеса Галина Маняко прочитала свій вірш „І знову кров...”, який вона присвятила трагічним подіям в Литві в 1991 році Едуард Ізумескіс прочитав прокламацію губернатора.

Потім була зачитана резолюція до президента ЗСА, віце-президента, сенаторів та конґресменів Арізони. Після офіційної частини виступив музичний ансамбль народних литовських інструментів під керівництвом Ананда Радаускаса, який виконав народні пісні та клясичні твори. На свято литовського народу завітав з дружиною і дітьми сенатор Джон Макайн, який проголосив тост за незалежність Литви і всі присутні підняли келихи з шампанським. Литовські господині приготували на свято вишукані страви, чудесні торти і печиво, до яких подавали каву.

День литовської незалежности пройшов в теплій і радісній обстановці і закінчився співом національного гимну Литви.

Україна завжди була солідарна з литовським народом. Численними маніфестаціями на рідній землі і за кордоном українці підтвердили свою готовність стати поруч з литовцями в боротьбі проти наступу комуністичної імперії. І от струхнявіла, драконівська система, влада якої трималася на багнетах, на тюрмах та масових вбивствах невинних людей, впала! Від неї відрікся і російський народ, поваливши камяні монументи своїх ідолів — Ф. Джержинського, Маркса, Леніна, Сталіна і їх поплічників. Росії треба тепер зайнятися собою, вона має досить власної землі, щоб забезпечити свій народ, а не зазіхати на своїх сусідів. Кожний народ може розвиватися у всіх відношеннях, коли він пан у своїй хаті, і коли при владі стоять не тирани, а демократичний, обраний народом уряд, завданням якого є дбати про розквіт власної нації.

Я глибоко переконана, що після довготривалих страждань і московського гніту Литва, яка відстояла свою свободу ціною великих жертв, засяє для людства знову сонячним бурштином, плекаючи свої поля, сади і ліси, свою культуру, свою мелодійну мову.

Галина Маняко

Пам'ять про героїв є вічна

Українська земля вкрита могилами вірних синів і дочок українського народу. В день св'ята героїв ми вшановуємо тих, хто безстрашно йшов у бій за свій рідний край, за його волю.

1-го березня заходами жіночої ланки осередку СУМ в Трентоні відбулося свято вшанування пам'яті української жінки – героїні. Його відкрила голова жіночої ланки осередку СУМ Дарія Лашин. У своєму вступному слові вона підкреслила значення свята, його освітню і виховну ролю в житті українців на батьківщині і в діяспорі.

Однохвилинною мовчанкою було вшановано пам'ять українських жінок-героїнь.

Доповідь виголосила Мирослава Терещук, висвітливши героїзм українських жінок, які стали у пам'яті українського народу легендарними. Це Ольга Басараб, член Української Військової Організації, організаторка Українського Червоного Хреста, замучена поляками у Львові в лютому 1924 року; талановита поетеса Олена Теліга — членкиня ОУН, застрілена німцями в Києві в лютому 1942 року; жінки Української Повстанської Армії, які склали своє життя, обороняючи рідний край від ворогів; 500 жінок у Кінгірі, які у 1954 році пішли під московські танки, і там знайшли геройську смерть. Усі вони колишні членки ОУН, зв'язкові УПА.

Важка доля судилася українській жінці. Однак її страждання у наслідок високих стремлінь до національної свободи стали джерелом непохитної віри в перемогу. Українські жінки завжди без вагання брали на себе хрест терпінь, своїми геройськими чинами і мученицькою смертю засвідчуючи готовність здобути волю для свого народу.

У святочній програмі брали участь молодший юнак Тарас Лашин, який продеклямував вірю „Героєм будь”.

Поему „Галка”, присвячену зв'язковій УПА, прочитав Михайло Дзюбас — старший.

В кінці свята у виконанні всіх присутніх, прозвучав національний гімн „Ще не вмерла Україна”.

Т. М.

Пригадались...

(Закінчення зі стор. 2)

назви України! У роздумах питали ми одне одного, чи прийде такий час, коли ми й світ довідається про правильну кількість вбитих і розмір трагізму. Та це тільки можливим буде, коли сама Земля, без пояснень „Правди”, заговорить, на волі, про рани на своєму й своїх дітей тілі. Ось так ми одне одному пояснювали і не тратили надії, що такий час таки настане. Довершилось! Із повторень життєвих подій приходимо до переконання, що після таких страждань — воскресіння неминуче! Це „ціна” тридневного і тристалітнього...

Який жаль, що не можуть зустрітися „колеґи” і не може Борис у призначнні потиснути руку д-ові Осінчукові, що не можуть радіти воскресінням, що не можуть прислухатися до болю і тріюмфу рідної Батьківщини. Бож не в одній розмові чи то в НТШ, чи в Інституті, УВУ і Літературно-мистецькому клюбі — куди б їхні слова не мандрували, завжди повертались до однієї теми — долі України. Отже, простягають уклінно мої спогади руку: події, що трапилась шість років тому, й „колеґам” — д-рові Борисові й д-рові Осінчукові.

БОЛГАРСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ схвалив закон про скасування в республіці радгоспно-колгоспної системи, повернення земель їхнім законним власникам і створення в країні вільного ринку харчів. Прийняття цього закону було головним завданням передвиборної програми антикомуністичного Союзу демократичних сил, який переміг на виборах до парляменту восени минулого року. „Ми пообіцяли і дотримали свого слова” — так прокоментував голосування в парляменті з приводу цього законопроєкту депутат від Союзу Вєнцеслав Дімітров в інтерв'ю для газети „Демократія”.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У статті Юрія Р. Рибака п.з. „Довкола реклями” („Свобода” ч. 46 з 10-го березня) слід виправити: „Семінар реклями, котрий зорганізував був Ігор Ченстух, декан... ” — Ред.

ТОВАТИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє

на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД зложили:

I — 92 (січень)

300 дол. — Адріян А. Долінський;
200 дол. — Йосиф і Наталія Сиґіда;
по 100 дол. — Роман Войнаровський, Зеновій Яримович, Роман Вомпель, Ксеня Старосольська, інж. Юліян Головчак, Катерина Рудницька, Іван і Анастазія Пиртко, о. мітр. Володимир Андрушків, Клавдія Салюк, Василь Колодчин, проф. Олекса і Ляриса Біланюк, д-р Роман Максимович;
по 50 дол. — Таїса Венк. д-р Іван Смаль, Юрій Свищук, Валтер і Наталія Клапіщак, Юлія Вертипорох (у пам'ять бл. п. Олі Заремби та бл. п. Осипа Гупаловського), Софія Андрушків, д-р Леонід Мостович, Модест і Ірена Кливак, Володимир Сидорак, Микола Гошовський, Марія Каплиста, Сидір Новаківський, Роман і Надія Барчук, Дарія Кузик (у пам'ять бл. п. Ліди Савойки), Марія Марусяк;
по 25 дол. — Роман Левицький, Василь Рой, Стефанія Федик, Люба Мрилоцька, Степан і Евгенія Кікти, Люба Чодган, Роман Кухта, Микола Кавка, Володимир Лехіцький, Анна Борис, Іван і Дарія Скіра, Лонгин і Стефанія Світенко, Віра Левицька (у пам'ять бл. п. д-ра Ярослава Миндюка), В. Яримович, д-р Іван Павлічка, Маркіян і Люба Онуферко (у пам'ять бл. п. Лідії Кострубяк), Богдан і Теофіля Артимишин, Ярослав Качай, д-р Юрій Ісаїв;
по 20 дол. — Іван Васюрко, Ольга Демчук, Ірена Ільницька, Ярослав Сидір, Стефанія Семущак, Юлія Вертипорох (у пам'ять бл. п. Наталі Шараневич), В. Мандюк, Дарія Яримович, Наталія Мітрінґа, д-р Володимир Сенежак, д-р Михайло Лоза, Роман і Світляна Андрушків, Дмитро Петрика, Теодор Небор, Микола Маслій;
по 15 дол. — Варвара Швед, Ірена Райнер, Ольга Варела, Ольга Лукасевич, М. Григорчук;
по 12 дол. — мґр Юліян Бачинський, Володимир Чижик;
по 10 дол. — Володимир Барагура, Петро Патряк, Валтер Фіцик, Ксеня Підгірська, Анна Б. Ґоот, Анна Кос, Олена Дорога, Мирослав Субтельний, Роман Кравців, Павло Савчук, Мирон Захаріясевич, Богдан Принада;
по 5 дол. — І. Гладун, Василь Климковський;

На радіопрограму „Голос Української Діяспори зложили:
10 дол. — Іван і Анна Квік.

II — 92 зложили: (лютий)

по 100 дол. — Стефанія Куштала, Сильвестер і Катерина Костик, Дмитро Шумило, д-р Марія Овчаренко, Стефанія Шипула;
по 50 дол. — Іван і Анна Квік (з нагоди 100-ліття уродин Патріярха Йосифа), д-р Зенон і Володимира Ґіль, проф. Іван Лобай, Емілія Михалевська (коляда), д-р Теодозій і Любомира Крупа, Іда Василів (у пам'ять мужа бл. п. Сидіра у 6-ту річницю смерти, на Собор св. Софії в Римі), Надія Яворів;
30 дол. — Роман і Люба Раковські;
по 25 дол. — Іван і Катерина Крих, Зеновія Бровінс, д-р Василь Ленцик, Орест Колтунюк, Андрій і Катерина Бук, Неоніля Кліш;
по 20 дол. — Зеновій і Теодозія Савицькі, Марта Мацілинська, д-р Василь Гуцуляк (у пам'ять бл. п. Івана Москалика), Анна Сташко, Любомир Онишкевич;
по 10 дол. — д-р Романа Навроцька, Оксана Ашер, Марія Юркевич.

На радіопрограму „Голос Української Діяспори зложили:
10 дол. — Іван і Анна Квік.

2,803 дол. — зі збірки Українського Патріярхального Т-ва, Відділ Баффало, Н.Й. за 1991 рік переслав Зенон Боднарський — реф. Патр. Фонду.

Листа ч. 139 — Коляда у Філядельфії, ПА — збирав інж. Юліян Головчак, зложили:
по 50 дол. — д-р Тетяна Цісик, Іван і Софія Дзвіндзюри;
по 25 дол. — інж. Юліян і Олена Головчаки, Михайло і Ольга Нич, В. і Т. Брикович, Віра Мак, проф. Мирослав і Марія Лабуньки;
по 20 дол. — О. Поритко, О. Ощипко, Петро Тарнавський, Мирон і Марія Масюк, д-р Пазуняк, Іван і Анна Квік, Ярослав і Лоїс Білинські, Олена Білинська, І. А. Дзівак.
15 дол. — М. Субтелний;
по 10 дол. — Микола Луцький, Марія Лоцуняк, Теодор Пак, Бруно (нечітке), Михайло (нечітке), Р. Гарасимович, Богдан і Лідія Куропась, Александер і Марія Пришляк, Антонія Фраґніто, М. і Ю. Оранські.

Листа ч. 138 — Коляда в Брістолі, ПА і Левіттавн, ПА — збирали: Марія Флюнт і Іван Головка.
зложили:
100 дол. — Юрій Флюнт;
по 50 дол. — Теодор і Марія Флюнт, Іван і Софія Головка;
по 25 дол. — Ольга Дубик, П-о Т. Седзік, Л. Р. Городиський, Д. Кузик, М. Кассіян;
по 20 дол. — Люба Мриглодська, Галина Костюк, (нечітке), У Коропей, Родина Сеник, М. Глушок, Родина Мацикарич, М. Машілисин;
15 дол. — Родина Лашин;
по 10 дол. — Дмитро Пуцяло, Е. Мазурчик, Михайло Дідич, І. О. Джаман, І. О. Микитин, Родина Мярмаровський, Родина Осадца, Родина Бойчук, Е. Панасюк, Родина Турчин, Родина Возняк, Родина Семкович, В. М. Леськів, Родина Глушок, Родина Коцупей;
5 дол. — Я. Лабка.

Листа ч. 140 — Коляда у Левіттавн, ПА — збирав Іван Головка, зложили:
по 10 дол. — Родина Гафткович, Родина Яскір, Родина Кіржецькі, Родина М. Копаниця, Ю. Надраґа, О. Копаниця, Родина Обаранець.

Листа ч. 156 — Коляда у Філядельфії.
Зложили:
по 25 дол. — д-р О. і І. Ґардецькі, д-р Я. і М. Яримович;
по 20 дол. — Богдан Одежинський, Н. Лучанко.

Збірка Українського Патріярхального Товариства, Відділ Сиракузи, Н.Й. на семінарію у Львові з нагоди 100-ліття дня уродження бл. п. Патріярха Йосифа. Переслав д-р Святослав Клюфас,
зложили:
100 дол. — Відділ Патріярхального Товариства;
З похорону бл. п. Володимира Мельничука (збірку перевела Марія Карпишин.)
зложили:
25 дол. — д-р Святослав Клюфас;
по 20 дол. — Бронислава Мельничук, Зіна Маркопольська-Донець;
по 10 дол. — Вера Маркопольська-Дженкінс, Михайло Качмар, Уляна Пилипишин, Джан Ковальчик, Катерина Будзяк, Джордж Келей, Богдан Шоробура, Стефанія Тишко, Марія Кашталєр, Роман Данилюк, Йосиф Руцький, Стефанія Флісак, Володимир Дмитришин, Петро і Оля Голь, Павло Карпишин, Антоній Дацько.

Збірка Українського Патріярхального Товариства в Гартфорді, Конн. за 1991 рік,
зложили:
по 50 дол. — Надія Гафткович, Мирослав Ломаґа, Б-во Дивізійників, Кредитівка „Самопоміч”, Укр. Патр. Т-во;
40 дол. — Михайло Шевчук;
по 30 дол. — УККА — Відділ Гартфорд, Яків Палюга, Степан Оборський;
по 25 дол. — Іван Ковальчин, Мирон Красій, Теодор Кузьо, Орест Кузьма, Олександер Пришляк, Роман Соболь, Ірина Чайковська, Андрій Чорняк, Богдан Ціропалоєич, 5-ий Відділ ООЧСУ, СУМА — Осередок Гартфорд, Укр. Нар. Дім;
по 20 дол. — Володимир Боляк, Петро і Марія Борисюк, Степан Волянський, Василь Гаврилюк, Петро Ганчарик, Іванна Гриць, Ірина Ґудз, Олег Кінах, Іван Ковальський, Богдан Козак, Павло Крамар, Катерина Мартинишин, Ірина Мельник, Василь Назаркевич, Антін Наконечний, д-р Ярослав Остапюк, Петро Пришляк, Володимир Саляк, Іван Свірський, Володимир Стасишин, Анна Табель;
по 15 дол. — Іван і Тіллі Босак, Наталія Кравців, Володимир Левський, Степан Покора, Роман Салук, Оля Якимів;
по 10 дол. — Марія Вічковська, Михайло Дережицький, Володимир Кефор, Аня Олексишин, Андрій Пришляк, Роман Рубай, Александер Рудзінський, Евген Сиротюк, Ярослав Ткачук, Петро Шагай, Іван Забитовський, Тиміш Мельник;
по 5 дол. — Володимир Василенко, Володимир Гринків, Анастазія Ґрисяк, Ольга Дзюбина, Евгенія Сивенька, Олег Сивенькиий, Тарас Сивенький, Лев Стеткевич, Іван Шкіра.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No.: 23-7380645

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, PA 19117

У ДЕСЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

Константина Варварова

будуть відправлені

ПАНАХИДИ

у неділю, 5-го квітня 1992 р. у катедрі св. Андрія у Вашінґтоні, Д. К. (Сілвер Спрінґс) і у церкві св. Андрія у Бостоні, Масс.

До участи і молитов просять друзів:

дружина — ОЛЕНА з доньками ВІКТОРІЄЮ І ІРИНОЮ та їхніми родинами
сестра — СОФІЯ КРАВЕЦЬ та
брат — д-р ЄВГЕН ВАРВАРІВ
та їхніми родинами

ВІДБУЛАСЯ НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ УНРАДИ

(Закінчення зі стор. 1)

вицького і Миколи Лівицького та Тараса Бульби-Боровця, що очолював резистанс, зформований з доручення Президента УНР А. Лівицького.

Ділові наради сесії продовжено доповіддю інж. Миколи Світухи, заступника голови УНРади, п. з. „Україна на міжнародній арені". Давши оригінальну аналізу актів державности і референдуму, доповідач ствердив, що „за неповних сім місяців від дня проголошення державної незалежности Україна здобула рівень міжнародного визнання, про який ще недавно не можна було і мріяти. Теперішня міжнародна конюнктура сприяє скорому завершенню вже започаткованого стану фактичного нав'язання дипломатичних відносин і виміни дипломатичними представниками з усіма країнами світу". Доповідач закінчив висловом глибокої віри, що „поступово будуть поборені в Україні перепони технічного порядку, і буде розв'язане питання добору потрібного кваліфікованого персоналу не лише із знанням чужоземних мов, але і з розумінням принципів і методів праці західнього світу. Одне з найважливіших завдань української діяспори саме і є подати допомогу в розбудові посольств і місії України за кордоном і то не лише в питаннях приміщень чи зв'язків але в налагнанні контактів, пізнанні законодавства, організації праці та інформаційної мережі".

Дуже цікавими були виступи депутата Лариси Скорик і члена Президії Верховної Ради України Михайла Гришка. Л. Скорик зайняла позитивне становище майже до усіх пунктів доповіді М. Світухи та дала добру аналізу становища в Україні, що торкається політичного життя, розбудови військових сил, боргів колишнього Союзу, вивезення стратегічної зброї, валюти, банковости тощо. Не менше щиро говорив і М. Гришко. Його виступ був присвячений економічним справам і внутрішній ситуації в Україні.

Згодом обговорено й принято постанову Надзвичайної Сесії УНРади 10-го скликання про передачу уповноважень ДЦ УНР в екзилі державній владі в Києві та про припинення діяльности ДЦ УНР в екзилі. Сесія також обговорила і прийняла резолюції, декларацію і грамоту про передачу уповноважень ДЦ УНР в екзилі владі України в Києві.

У заключному слові Президент УНР в екзилі Микола Плав'юк ствердив історичність Надзвичайної Сесії, її значення і вагу для ролі діяспори в допомозі Україні та закликав до всесторонньої допомоги Україні на шляху до світлого майбутнього.

Згодом Президент проаналізував уважно працю ДЦ УНР в минулому, склав окрему подяку усім членам УНРади і Уряду, що своїми зусиллями причинилися до затіснення співпраці з Україною.

На Надзвичайній Сесії було 76 умандатованих делеґатів, які репрезентували Америку, Канаду й Англію. Австралію репрезентував проф. Ярослав Рудницький. З Арґентини надійшло привітання.

ЗБОРИ „САМОПОМОЧІ" У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Річні загальні збори членів місцевої Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" відбудуться тут у неділю, 29-го березня в залі Українського Освітньо-Культурного Центру. Початок зборів о год. 2-ій по полудні; реєстрація почнеться о год. 1-ій по полудні. Після зборів — перекуска.

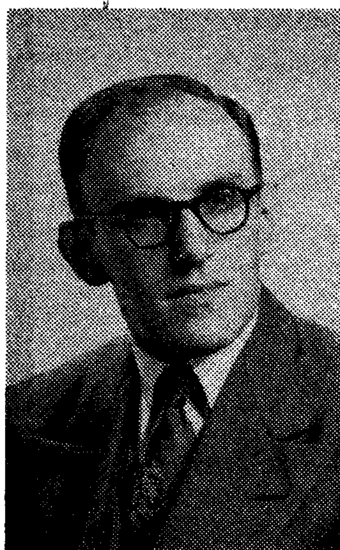
АНАЛІТИКИ УВАЖАЮТЬ, що поліпшення економіки не є достатнім покищо, щоби створити затруднення для всіх тих, які його потребують. Багато економістів країни уважають, що уможливлення зарібку тепер повинно бути найважливішим, бо в іншому випадку ця відлига може знову потрапити в халепу, а тоді можливості на економічне відродження можуть бути в поважному клопоті. Дейвид Вайсс, старший економіст ДРІ/МекҐро-Гилл центру послуг і збирання фактів, твердить, що дальше як до травня в такій ситуації неможливо існувати, тому треба за всяку ціну подбати про заробітки. Від початку економічного занепаду в липні 1990 року один мільйон громадян втратили працю.

У НЕДІЛЮ ВЕЧЕРОМ, 22-го березня, під час сильної сніговії на летовищі Ля Ґвардія в Ню Йорку стався вибух у літаку типу Фоккер Ф-28 летунської лінії ЮС Ейр, у наслідок якого загинуло 27 осіб. Свідки катастрофи розказують, що літак поки цілковито знісся зі злітної смуги загорівся від вибуху та впав уже в кількох кусках у затоку Флашінґ. Речники летунської лінії ЮС Ейр заявили, що на літаку, який летів до Клівленду, було 47 пасажирів і чотири члени залоги. Багато із врятованих потерпіли від різних степенів попарення. Крім того рятувальникам заважали холод, сніг і надто скорий приплив води у затоці.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗАКЛИК президента Росії Боріса Єльцина відкласти референдум щодо незалежности Татарстану, ця республіка не поступилася своїм правом і референдум відбувся. За попередніми даними, понад 60 відсотків громадян проголосували за незалежність. Головна причина, що спонукала казанських татар до зміни статусу — це підневільне становище татарської культури і економіки. Відомо, що тут добувається четверта частина російської нафти, але досі ця обставина не мала ніякого впливу на низький матеріяльний рівень життя в Татарстані.

В НЕДІЛЮ, 22-ГО БЕРЕЗНЯ, в Москві відбулося чергове зборище комуністів, що виступають за відновлення совєтської імперії. На своєму мітинґу поблизу Красної площі вони продавали різні предмети комуністичного культу, а також видання, що прославляють Леніна і Сталіна й інших лідерів злочинного большевизму. Західні спостерігачі відзначають, що сталіністи користуються все меншою увагою населення Москви, залишаючись хібащо своєрідною екзотикою для туристів.

Ми втратили видатного композитора

Св. п. І. Білогруд

Звичайно, ми повністю усвідомлюємо вартість людини тільки по її смерті. Гірка істина, яка, разом із тим, нехай послужить потіхою тим мистцям, що ще живуть, але знають, що головну частину творчого шляху вже пройшли, і пора робити підсумки. А підсумки сумні, не даром же вони так і звучать: підСУМки. Крім деяких вийнятків, суспільство не оцінює належно талант, навіть часто зневажає мистця за інакші, його власні думки і напрямки, часто навіть шкодить йому, щоб — може несвідомо — вивищити себе, набити ціну собі. Звідки така ідея — вивищувати себе за рахунок приниження інших?! Але вона була, є і буде.

Ігор Білогруд, не зважаючи на те, що міг би більшого досягти, віддавши свій талант на службу іншій національности, наприклад, ставши американським композитором чи хоч музикою-віртуозом, цього не зробив. Він вибрав невдячний шлях праці до свого народу, для тієї рідної землі, що зродила його 75 літ тому на Полтавщині. З самого початку життя доля його була трудна. Рано втратив батька, але мати-піяністка й любляча тітка виховали музичні здібності талановитої дитини. Однак Білогруд ледве встиг закінчити Київську консерваторію, як гримнула війна — і вигнала його, як і багатьох українських мистців, на еміґрацію. Таборові злидні не перешкодили Ігореві перейти майстерклясу в Гайдельберґу, і стиль Гіндеміта, культивований у тій консерваторії, назавжди відбився на творчості композитора. Дивне сполучення модерністського абстракту та української народної традиції унікально визначило творчість Білогруда — і деякій мірі пошкодило їй: він жив серед української еміґрації, вихованої на традиціях „академій", із штампованими канонами програм, а з другого боку — композитор тяжів до нових архітектурно-дивних музичних композицій, вводив неймовірно трудну техніку, навіть у своїх акомпанементах до пісень, що заважало здобути популярність у пересічної української публіки... Якби ж він жив в Україні, де були і є оркестри, хори, солідна фахова публіка, концерти філармоній і клясичної та модерної музики... Білогруд не міг здобути оркестру для своїх кантат, симфонічних поем, навіть хору й солістів для складаних вокальних композицій.

Але популярним він став у іншій царині: з перших же років життя в новій батьківщині, Америці, він заснував дві студії навчання фортепіянної гри, і ця діяльність була йому приємна, корисна й плідна. Я розпитувала його учнів, — як він їх навчав, як він досягав навіть від учнів першого року навчання досконалости й виразности, так що на щорічних його іспитах-концертах було дуже приємно слухати їх гру. Вони казали, що увагою і любов'ю, не тільки технічно навчав дітей Білогруд, а й подавав їм теорію музики, розповідав про композиторів, навіть вимагав співати мелодії. Крім того, він культурував серед своїх учнів атмосферу дружби й товариства, єднав їх у дуети, навіть наймав другий рояль, щоб грали ансамблем. Він єднав у дуеті малих із старшими, шестилітнього хлопчика й п'ятнадцятилітню панну, і вони охоче й весело виконували свою п'єсу. Всім їм композитор прищепив смак і любов до музики на все життя, а деякі його учні обрали музику професією.

Ігор Білогруд радо виконував усі прохання громади: акомпаніював гостям-солістам і своїм співакам, грав віртуозні речі на концертах, обробляв мелодії для танцювальних груп міста Чикаґо, а спеціяльно тісно співпрацював із мандолінним ансамблем Олексія Пошиваника. Майже вся їх програма була майстерно аранжована Ігорем Білогрудом. В той же час композитор невтомно працював над „серйозною" музикою: разом він написав понад 60 опусів, а якби їх виміряти концертовими програмами, то напевно вистачило б на 200 концертів — яких майже не було, якщо не враховувати „попереднього" концерту 15-го березня 1986 року, за яким мав би відбутися ювілейний концерт на відзнаку 70-річчя життя — УКК, Відділ Чикаґо, обіцяв таку відзнаку , але своєї обіцянки не виконав. Тепер могло б бути відзначене 75-річчя, але цю дату відзначила смерть.

Лагідної вдачі людина, Ігор Білогруд напевно переживав байдужність громади, але не показував цього. Шкода тільки, що ніколи він не почув у гіднім виконанні своїх головних творів: опери „Ольга Київська" лібретто Леоніда Полтави), кантату „Мазепиним шляхом", поему для хору й оркестри „Промінь" (на пошану Лесі Українки) і, на мою думку, найкращого твору композитора — кантати для хору, оркестри й солістів, на слова Ганни Черінь, „Сонце Свободи", нагородженої на конкурсі першою премією. Композитор дуже любив писати пісні, дуети, тріо, а також і пісні для дітей. Дитячий хор „Лісова пісня" (Чикаґо) потішив композитора виконанням його пісень „Вишеньки-черешеньки" і „Впертий кіт". Лишився один твір для дітей — опера „Червона шапочка" (лібретто Анатолія Лобачевського), яка була кілька разів виведена на сцену дитячими колективами. Всесторонньо обдарований композитор Білогруд цікавився і був майстром у ділянці готографії, любив город і квіти, а також був завзятим мандрівником, і в цім, як і в музиці, його невідлучним спільником була дружина Елеонора. Де тільки вони не побували! Читачі вважають мене й мого чоловіка бувалими мандрівниками — але Білогруди завжди були попереду нас і часом спокушали нас на мандри в ті чи інші краї, зокрема в Аляску... Як ми мріяли колись помандрувати разом із ними, — але він раптом полинув у далеку дорогу сам один... Не хочеться вірити, що більше ми з ним не побачимось...

Щасливі мистці тим, що не цілком вони вмирають. Головна частка їх земного єства лишається навічно — це їх твори. В кантаті „Сонце Сбободи" автор тексту (я, Ганна Черінь) передчувала, що скоро в Україні зійде Сонце Свободи: „Сонце Свободи — кожній людині!
Сонце Свободи — світи Україні!'

Акомпозитор Білогруд могутньо передав це музикою. І воно, Сонце Свободи — державно засяяло в Україні. Незадовго перед смертю, що зупинила серце композитора 2-го березня цього року, кантата „Сонце Свободи", разом і з кількома іншими головними творами, була передана в Україну. І там вона напевно пролунає повнозвучно і дзвінко.

Ганна Черінь

Третя кольорова фотовиставка в Ню Йорку

Коли 1972 року Теодор Терен-Юськів мав свою першу виставку кольорової фотографії в Ню Йорку, то це, правдоподібно, був у нас перший такий поважний показ світлини узагалі. Бо ж кольор у фотомистецтві був тоді в нас ще рідкий і звичайно на наших фотовиставках експонувалися і чорно-білі і кольорові роботи. Тому мистець і критик Володимир Ласовський назвав у „Свободі" ту його виставку піонерською — в тому сенсі, що вона торувала шлях кольоровому фотомистецтві. Крім цього, критик відзначив, що та ж виставка була здатна „...хвилювати глядача атракційністю несподіваних кольорових акцентів" та визнав Терена „добрим портретистом".

Наступний критик, Любомир Кузьма, у своїй статті „Відблиски кольорових симфоній", „Свобода", 4-го березня 1981 року, докладно коментує другу з черги виставку Терена, на якій було „... майже дві сотки кольорових фотографій досить великих форматів. У доборі і вирішенні тем видно смак мистця-колориста, який частинно розумово, а частинно інтуїтивно кермується принципами образотворчого мистецтва".

Тоді, коли фотомайстри звертають засадничу увагу на те, що вони фотографують, Терен журиться не тим що, але як він фотографує. Значить, йому йдеться, перш за все, про колір, який знаменує його фототворчість. Бож колір — це вся краса природи.

Цьогорічна виставка, що має відбутися у галерії ОМУА 5-го квітня, має широку тематику. В багатій низці світлин (8Х12 ін.) схоплена краса природи: зима, весна, літо й осінь. Воно так вийшло без пляну, само зі себе. Тут закріплено в барвах пори року з їхніми найкращими і найніжнішими перлинами. Тому радше весною, як зимою занотовує його камера дві відомі вежі Центру світової торгівлі, раз на провесні, а тричі замаєні квітами весни. Яка різниця! Біля церкви св. Юра зацікавить нас виведення гагілок нашою дітворою. І побачимо теж портрет незабутнього отця пароха, будівничого церкви св. Юра, якого, на жаль, уже немає поміж нами — о. д-ра Володимира Ґавліча. Ми ще раз глянемо на нього, коли він з мистцем Михайлом Морозом подивляє перший фестиваль біля церкви. З одного боку від них — це хористи, а з другого — танцюристи фестивалю.

Завжди буде замало місця світлинам з прекрасним цвітінням весни. Чи це будуть золоті форситії чи дерева чарівниці-магнолії, чи пухнаті черешні. Далі йдуть квіти: рожі, півонії, маки, коситні і навіть колючий будяк.

В Україні щойно тепер відбуваються патріотичні демонстрації, а у нас, на еміграції, вони завжди були. Ось одна з них, на острові біля статуї Свободи.

Літо змальоване тут таємничими водними ліліями і Пластовою каплицею, закосиченою по боках червоною калиною та барвистими братками. Світляні містерії фаєрверків відкриємо у вечірніх блисках свята 4-го липня. Не легко вирішити, що краще: повінь розквіття весни чи чари осінніх барв та мелянхолія небесної блакиті з далеким курликанням журавлів? Пам'ятною буде осінь над озером, а також золото-багряні гори Кетскил.

У зимі привертає людську увагу краса різдв'яних ялинок Ню Йорку: в Рокефелер-центрі, перед Метрополітен-оперою та міська ялинка (посадникова) з цікавим місяцем з неба над її вершком. Веселять очі діти, що санкуються у Центральному парку; те саме і на великій світлині.

По цьому зустрінемо тут ряд портретів наших визначних мистців, письменників, співаків. Із жіночих обличчів побачимо тут мисткиню Я. Сурмач, скульпторку А. Фаріон, акторку С. Юзенів та С. Собрянську. Можна задивитись на світлини співачки І. Кодрашевської з Києва. А теж на найкраще наше „Тріо сестер Байко" зі Львова.

З чоловіків зустрічаємо мистців О. Холодного (ще жив й усміхався), М. Мороза, М. Дмитренка, а також Ікер-Керницького, О. Тарнавського, В. Барагуру й ін. Сенсаційним був тут портрет оперового співака Київської опери Валентина Пивоваріва, що недавно захопив Париж своїм басом. Наші маленькі танцюристи і ансамблі старших витанцьовують на фестивалі в Артс-центрі.

На обрамлених більших світлинах бачимо теж весняні й осінні краєвиди, сповнені принадних кольорів. Рідкісне патріотичне фото спалення большевицького прапора пів заголовком „Згорів їх стяг, спопеліла й імперія!". Є три великі фотографії, 2х3 фути, де красуються рожево-білі магнолії, прегарне розквітле біле дерево (його вже немає) та жовто-червоні тюльпани.

Коротко, така виставка вводить глядача в погідний, піднесений душевний настрій, у глибоке переживання барвистої краси природи та чіткішого зрозуміння людського буття. Ось чому варто оглянути ці світлини більше, як раз.

Р. Голіят

● РОЗШУКИ ●

Пайташ Ольга Іванівна (проживає у Львові) пошукує брата ДІДУХА БОГДАНА 1919 року народження. Останні вісті про нього були з Філядельфії, Па. Хто знає про нього або він сам прошу телефонувати на: (914) 626-3454

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯ ГУМЕНИЦЬКА (Микула) член УНС Відд. 96-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Пітсбурґу, Па. померла 13-го січня 1992 року на 70-му році життя. Нар. 15-го листопада 1921 року в селі Грабовець, Зах. Україна. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку мужа Володимира. сина Романа з дружиною та дітьми; дочки: Славу з сином Матвієм, Олю з мужем і дітьми та Лесю; сестер в Україні, ближчу і дальшу родину в Канаді і в Україні. Похорон відбувся 17-го січня 1992 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Пітсбурґу, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

ОЛЕКСІЙ ПАНИЦЯ член УНС Відд. 182-го Т-ва „Українська Січ" в Клифтон, Н.Дж. помер 27-го грудня 1991 року на 80-му році життя. Нар. 1911 року в Україні. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Марію, синів Василя й Івана, дві дочки Анну і Ненсі, брата і 14 внуків. Похорон відбувся 30-го грудня 1991 року на East Ridgelawn Cemetery в Клифтон, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Григорій Клименко, секр.

МИКОЛА ХОМИН член УНС Відд. 464-го Т-ва ім. Лесі Українки в Ошаві, Канада помер 7-го січня 1992 року на 70-му році життя. Нар. 1921 року в Хлівчанах, Галичина, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Еву, двох синів Андрія і Романа, сестру Марію і брата Петра з родинами на Україні. Похорон відбувся 10-го січня 1992 року на цвинтарі свв. Володимира і Ольги в Ошаві, Онт. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

ВАСИЛЬ ДЗЮБАК член УНС Відд. 173-го Т-ва ім. св. Володимира у Вілмінґтоні, Дел. помер 25-го лютого 1992 року на 69-му році життя. Нар. 1922 року в селі Княжипіль, п. Добромиль, Україна. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Павліну, доньку Галину і брата Евстахія. Похорон відбувся 27-го лютого 1992 року на католицькому цвинтарі в Вільмінґтоні, Дел.

Вічна Йому Пам"ять!

Петро Щерба, секр.

ФРАНКО МЕНСФІЛД член УНС Відд. 285-го Т-ва Непорочного Зачаття у Вілкіс Беррі, Па. помер 4-го лютого 1992 року на 45-му році життя. Нар. 20-го жовтня 1946 року у Вілкіс Беррі, Па. Членом УНС став 1963 року. Залишив у смутку дружину Дороті Вескот, маму Юлію, дочки: Павлю Швінк з мужем Карлом, Христину Доммес з мужем Джеймсом і Тересу. Сина Франка, двох внуків, одну внучку і сестру Джералдіну Менсфілд. Похорон відбувся на цвинтарі у Спрінґбрук Тавншип, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Мері Болоскі, секр.

МАРІЯ ҐРАБАС член УНС Відд. 282-го Т-ва ім. Непорочного Зачаття у Вілкіс Беррі, Па. померла 10-го лютого 1992 року на 96-му році життя. Нар. 1-го листопада 1895 року в Польщі. Членом УНС стала 1933 року. Залишила у смутку сина Михайла, дочки Марію Реґулу, Анну Ґрабарчик і Аліну Ґрабас. Похорон відбувся 13-го лютого 1992 року на цвинтарі св. Станіслава в Плейнс Тавншип, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Мері Болоскі, секр.